

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Gondolatok az üres sirnál.

Ki gondolta volna a szomorú Nagypéntek után? ... A megalázott, a nyomorusághoz szokott, a legutolsó kikél a sir homályából. A nehéz sziklalap tova gördül, a farizeusi gonddal lerakott pecsétek felszakadnak; a fájdalmak embere fényben és glóriában kiemelkedik. Kezén és lábain a földi élet piros jegyeivel, de arcán a Rex és Triumphator győzedelmes sugaraival. Victoria! hirdeti az angyal. Nincs itt! Itt a mulandóságot ne keressétek. Félre a kenőcsökkel, vigyék vissza az illatos olajokat s törüljétek le a siratók könnyeit, mert itt nincs mulandóság... res urrexit! A keresztet hordó Krisztus husvéti fénybe öltözött!

Az első husvét gondolat: a győzedelmes Krisztus. A kinszenvedés napjai a kísértések napjai is voltak. Az apostolok és tanítványok huzódni kezdtek. A Mester mintha le lett volna törve. Szótlan, erőtlén és nagyon — emberi. Nagypéntek után pedig megszállta lelküket az emmausi aggodalom: hátha: És ime Husvét reggelén előáll a győzedelmes Mester: Nolite timere! Ne ijedjétek meg, hogy

most fejedelmi pompában állok itt, hiszen én vagyok, én a régi, a ti békétek és megnyugvástok, de egy nagy győzelem káprázatos diadalmában. A nyulakból oroszlánok lettek. Feltámadt, valóban feltámadt! — hirdették az egész világon. A meghunyászkodást a heroismus váltotta fel; a feltámadt Krisztus szent extázisba ragadta a lelkeket. Kiviláglott, hogy a halálnak nincs ereje. A sirok felől elpárolgott a buta mythologikus köd s a husvét hajnal korai sugara bearanyozta a feltámadás gondolatával. Lehet az igaznak, a szentnek és jónak is sirba kerülni, de elporladni soha. Kerülhet az erény és nagyság is otromba kövek alá, de összemorzsolni nem lehet. Ez a mi Husvétünk a küzködők Husvétja. Mert Krisztoforosok, Krisztushordozók vagyunk valamennyien. Viszem őt magammal lelkem vizetlen, ördögjárta vidékeire, oda, ahol nem akar kihajtani semmi sem, ahol Mózes csodavesszeje sem tudnia kicsalni csergedést s rákiáltok önmagamra: Krisztus feltámadott, kelj ki te is a bűn, lelki vergődés, áldatlan vajadás sziklasirjából és... támadj fel Vele! Ez a bűnösök, az emberek Husvétja!

Visszük azután Krisztust be a tömegbe az emberek közé. A világ tele van alvajárókkal és tudós öntudatlanokkal. A nyomor mélységes. A bűn kiállhatatlanul garázda. Az erkölcsi érzék szundikál. Alig van egy pár egymásba fonódó kar, de ökölbe szorított kéz ezrével emelkedik. Az osztálygyűlölet érdes hangja belesvit az élet szépségébe. Alig találkozni emberrel, mindenütt és minden farsangi, lelketlen figura s kegyetlen komédia. A házasság ügylet, a gyermek csak egy biológiai adat, a komoly felfogások feketék és gyűlöletesek. Ezechiél visiója elevenedik meg: mindenütt csont és pusztulás, régi nagy időknek omladéka. Lesz! Lenni kell hatalmas husvéti életnek, ujjászületésnek, világmegszépülésnek. Krisztust kell feltámasztani emberekben, intézményekben és társadalomban. A mai embernek lapos a lelke, üres a feje. Husvétet, husvétet a parlag lelkeknek, husvét gondolatot, az önfeltámadás gondolatát a számvetésben elszürkült gondolatvilágnak és husvét vágyat, a lelki nyomorból, sárból, békás, pocsolyás vidékből való kiemelkedési vágyat az aranyborjú-kultusz vézna áldo-

Modern butorok ■ LUKÁCS NÁNDOR-nál ■ Rákóci-ut 8. sz. ■

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

VASÁRNAP DÉLUTÁNOK.

Irta MÁNYINÉ PRIGL OLGA.

Van nekem egy édes öreg nénikém. Eljárógatok hozzá, jól esik a lelkemnek megpihenni nála. Mintha templomba mennék. Az utca lárma nem hallatszik be oda, a zsalu-gáteres ablakok nyájas kis kertre nyílnak, a futóka felkuszik rajtuk és benézeget a szobába. Nem parancsolja le onnan senki. Sok, sok fehér viola nyílik az apró ágyakban, egy-egy bokréta mindenik. Olyan buján nő, a földje meg puha, mint a vaj, hogy szinte magától omlik. Gondos kéz munkája mindenütt. Annak a fehérhaju asszonynak a gyermekei ők mindannyian, akinek nem maradt egyebe a multból, csak az a virágillat. Tán hamarabb meghalna nélkülük! Ez az emlékezés ringatja nap nap után, foglalja el minden gondolatát. Ugy él ő most az elmúltakból, mint ahogy a fiatal

lélek csügg a rejtelmes jövő képein. Mint mikor a nap lemenőben még visszanéz az elhagyott tájra.

Édes jó nénikém! A te violailatod az oka, hogy magam is ilyen ábrándos hangulatba esem. Itt van belőlük két szál az asztalomon, telt, fehér szirmuk mintha beszélne és a hogy egy elnézem őket, mintha hasonlitanának terád, a fiatalok arcképeidhez, amikor még fehér ruhában jártál te is s az alakod karcsu volt, ruganyos, hogy utánad néztek, ha végimentél az utcán.

Azóta nem is olyan sok idő telt el, legalább neked úgy tetszik, mintha csak tegnap lett volna. Még tegnap kebledre tűzted a violákat, ma reszketeg kézzel gyomlálsz közöttük. Az ég kék, a fellegek csak úgy járnak rajta, mint óriási fehér galambok. Csak az emberek változtak. Örök harcban állunk a mérhetlen idővel. Harcolunk, fogyunk, nyomunkban új hadseregek kelnek.

Szeretem hallgatni az édes, okos beszédedet nénikém! Minden szavaddal oktatsz, tanítsz és én szívesen fogadom lelkembe tanításodat.

Tiszta szép májusi délután ott ültünk ketten a kis faragott asztal mellett. Én hangosan olvastam valamit, ő kötött, hihetetlen gyorsan, mintha életében egyebet se tett volna. Futott, futott a finom fekete fonál karcsu, fehér ujjai között, a fényes kötötük alig hallhatólag összecsengtek olykor. Oh, bizonyára sok mondanivalójuk lehetett volna. Ha úgy egyedül vagyunk, minden szemhez kötünk egy gondolatot s egész könyv kitalálnék belőle. Ám azok hallgatnak, megbujva a bírsalmával szagosított almáriomban, ahova a nénikém rakja őket szép sorjában.

Olykor elfogja a vágy apró, rózsaszínű harisnyák után, ha volna kinek...

Nincs. Pedig milyen szívesen elbábrálna velük! Megesókolná százszor is.

Nincs. Különös szó, bizonyára a rossz szellemek szedegették ki az alfabetából.

Az ágy fölött egy anygalképű kis leány könyököl. Ingecskéje lecsuszott válláról. Gömbölyű kis karján rózsás gödröcskék nevetnek. Alatta egy fekete szám, egy fekete esztendő.

Első szent áldozási emlékképek,

valamint mindennemű szentképek legnagyobb választékban, különféle alakban és legszebb kivitelben magyar, német, vagy tót szöveggel a legjutányosabb árban kaphatók

BUZÁROVITS GUSZTÁV

könyvkereskedésében, ESZTERGOMBAN.

Mutatvány képek és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

zatainak. Krisztus millió szivekben még mindig a sirban van. Sok helyen még mindig a Kálváriát járatták vele, másutt lepecsételték a sírját, de a Husvétra nem készülnek, és sok, nagyon sok helyen csak távolról, csak félve követik a Mestert és ajkuk elé tett kezekkel merik suttogni: Én is a Krisztus tanítványai közül vagyok. Ezek a félénk, levélzörejt respektáló lelkek sohasem ünnepelnek, sőt diszharmonizálják Krisztus ünnepét. Mert az Ur diadala nemcsak az Arimathiai József immáron üresen maradt sziklasírjának, hanem az egész világnak husvétja. Legyen egyszer már nagy s igazán hatalmas ünnepe a világnak. Tánadjon fel minden ember s akkor: Christus vincit. Christus regnat. Christus imperat.

Dérczy Imré.

A képviselőházi botrány. A hétfői botrány ügyében a rendőrségen történt kihallgatottak névsora ez: Eszterházy Móric gróf, Antalik Károly, a képviselőházi gyorsiroda főnöke, Putnoki Mór volt orsz. képvis. Gál András volt orsz. képvis., Latzkovich Géza főterembiztos, Molnár Kálmán, képviselőházi gyorsíró, ifj. Pongrácz Sándor ügyvéd és Hammersberg László volt orsz. képviselő. Hammersberg a sokat emlegetett ülés jegyzője volt és a jegyzőkönyv elkészítésével volt elfoglalva, mert azt még ugyanazon ülésén hitelesíteni kett. Így tehát az egész figyelmé ide irányult és a tumultus részleteiből semmit sem látott. Ifj. Pongrácz Sándor ügyvéd a karzatról nézte a dobálást, a dobálókat megnevezni nem tudja, annyit mégis látott, hogy Zakariás eldobott egy

nagy könyvet. Vajjon ez a könyv talált-e valakit, azt nem tudja.

A politikai helyzet.

A pártok választási készülődései.

Husvétra hallgatóságos fejeverszűnet van. A választások főintézője: Jeszenszky Sándor államtitkár néhány napra vidékre utazott. A jelöltek listája már elkészült s nagy meglepetés lesz azok számára, akik azzal a biztatással távoztak az államtitkártól, hogy próbálkozzanak a kerületekbe.

Husvét után első napon, kedden, már teljes erővel megindul a kerületek nyugalmanak megbolygatása. Időelőtti-e ez a mozgás, vagy se: azt felfedni a kormány ma még nem hajlandó. Beavatottak annyit mondanak mégis, hogy a képviselőválasztások június 1—10-én lesznek.

Nagyon sok kerületben három-négy, sőt öt-hat jelölt is van.

Justh Gyula a husvét után folytatja körutját s első állomása Ungvár lesz. Kossuth Ferenc legközelebb Apponyi Albert gróftól kíséri Jászberénybe, ahol most szervezik a munkapártot s jelöltül Bathó földbirtokost léptetik fel vele szemben.

A mosonmegyei főispán beiktatása.

A »Pol. Hir.« a következő nyilatkozatot közli: Moson vármegye f. hó 16-án tartott rendkívüli közgyűlésén az új főispán ünnepélyes beiktatását határozatilag kimondotta. Alkotmányos érületünkönél fogva a hozott határozatot köteleességszerűen a tudomásul vesszük. A vármegye azonban folyó évi február 16-án egy szó ellenében, tehát majdnem egyhangúlag a

Khuen-Héderváry-kormányval szemben bizalmatlanságot szavazott, véleményünk szerint pedig a főispán a kormány politikai eponense, ennél fogva az új főispán ünnepélyes beiktatásán részt nem vehetünk. Ezen nyilatkozatunkat Mosonvármegye ellenzéke nevében és megbízásából tesszük közzé. Megyaróvár, 1910. március hó 26-án. Batthyány Tivadar gróf s. k. Léway Pál s. k. Némethy Ferenc s. k.

Návay nem lép föl.

Makóról jelentik: Návay Lajos dr. a batonyai választóihoz a házfelosztás alkalmából levelet intézett, amelyben kijelenti, hogy az esetben, ha nem biztosítják részére a kerület általános többségét, nem hajlandó fellépni. Mint értesülünk, Návay másutt fog fellépni.

Justh Gyula paktálása.

Egy előkelő esti lap azt írta tegnap, hogy Justh Gyula pártja a legutóbbi időben is kész volt még a jelenlegi kormánnyal is együtt működni. Hir szerint Justh Gyula egy héttel a hétfői történetek előtt felajánlotta Hédervárynak a kooperálást.

A Kossuth párt manifesztuma.

Tegnap megjelent a Kossuth-párt manifesztuma. A nemzethez intézett szózatban Kossuth a Ház felosztását törvénytelennek mondja, majd párhuzamot von a Kossuth párt és kormány között.

A bankkérdésben foglalkozik a kettészakadás ügyével is melyben Justhot okozza a történetekért. Ezután a párt programját ismerteti. E programmban szerepel az önálló bank, az önálló vámterület, az önálló hadsereg az önálló külügy.

A manifesztumban Kossuth hangoztatja hogy be kell látnia a nemzetnek, hogy elvek

Uri ruhát csak elismert jó szabónál,

Dragánnál

Nagy Sándor-utca
csináltasson.

Rég, rég elporlottak az apró rózsaszínű harisnyák...

Esteledett. A könyvet félretettük, a nénikém is összerakta a kötését. Átkarolt szeliden és úgy nézett rám tiszta, átható szemével. Nem volt előtte titkom és ő se élt vissza a bizalommal. Megsimogatta a hajamat és úgy kérdezte tőlem, valahányszor rákerült a beszéd sorja:

— Tehát meggondoltad a dolgot? Szívedre mered tenni a kezedet?

A szemébe néztem bátran:

— Meg nénikém...

— Hány esztendő vagy?

— Tizenkilenc...

Levette szemüvegét, megtörölte gondosan, elcsukta a tartójába, aztán csendes hangon kezdte:

— Abban a korban én már asszony voltam. A szegény uramat, az Isten bocsássa meg, — nem szerettem. Oh hányszor imádkoztam azóta, hányszor vezekeltem érte, mily gyakran vádol érte a lelkiismeret! Ha úgy róla álmodom csöndes, esős éjszakán, valahány csepp az ablakomra hull, mintha mind azt kopogná: hazudtál, hazudtál, az egész életedet elhazudtad... A hideg verejték kiüt homlokomra, míg

belől forróság kinez. Pedig hiszen helyrehoztam mindent és a jó Isten akkor vette el tőlem, mikor már szerettem...

Kis idő múlva folytatta:

— Nem volt szép férfi, még inkább csúnyának lehetett mondani és jóval idősebb is volt nálam. Az anyám szegény, ki beteges volt, azt hitte, hogy legjobban gondoskodik rólam, ha az ő feleségének tud. Jó Isten, nem is panaszkodom, ami csapás ért, annak magam voltam az oka.

Szép asszonynak mondtak. Ugy lehet, hogy a szemembe mondták, mert látták, hogy elhiszem nekik. Minden asszony hű, már ugyiszólván annak nevelik apró leánykorától kezdve. Egy bizonyos fokig nem is véték az, mert rendre, csínosságra tanít, ami a nő hivatásával jár. De van igazi hűség.

Abban az időben történt, hogy megismerkedtem egy férfivel. A nevét nem mondom meg. Elég az hozzá, hogy szerelmes lettem bele.

A jó Isten tudja, hogyan. Lassan, lopva lett urrá felettem az az érzés, magamnak se tudtam számot adni róla. Előbb azt hittem, az egész csak öszinte csodálat, ami az ő minden-

ben való kiválóságát illeti, amivel önkénytelenül adózt nekem férfi és nő egyaránt. És viszont az ő viselkedésében sem találtam egyebet a majdnem kiváló tiszteltnél, ahogy velem bánt, szemben a többi asszonyokkal. Ha úgy észre is vettem néha, hogy hosszasan néz rám, vagy hogy a keze önkénytelen jobban megszorítja az enyémet, ezt csupa véletlenségnek tartottam. A szellemi nagyságoknak különben is van sok egyéb kiváltságuk, ami mellett semmi rosszat sem gondolhat az ember.

Igy volt az egész nyáron. Ő gyakran eljárt hozzánk és én szerzőlött büszke voltam reá. Kezdtem jobban öltözködni s kerestem a társaságokat. Egy új élet nyílt előttem, ragyogó, színes élet, ahol magamat éreztem a közép-pontnak, ahol érvényesíteni tudtam azokat az előnyöket, amiket a jó Isten megad minden fiatal nőnek, de a mi akkor bontakozik ki leginkább, ha mondom, van tere érvényesülni, ha szép, hízogó szavakkal legezgetik, ha saját maga is tudja, hogy mit ér.

Szóval divatos asszony lettem. Új lakást béreltünk, új butort hozattunk. A jó Isten tudja, mi minden egyéb kellett még és a szegény uram türe, némán teljesítette minden

Legjobban ajánlható az uri közönségnek ruhabetérésre.

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
Rákóczi ut

ANGOL DIVAT FÉRFISZABÓ-CÉG

(Uri casino épület)
Telefon 520.

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi-öltönyöket s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costumöket valódi angol SZÖVETEK nagy választékban

hangoztatásával semmire se lehet jutni. Rá kell lépni a fokozatos haladás útjára. A választói jog ügyében azt mondja, hogy csak olyan reformot fog támogatni, mely a magyar állam alkotmányát és értelmiségét veszi figyelembe.

A pártfogók.

Nincs emberi szereplés oly magas, oly tiszteletreméltó mint a pártfogói. Az önzetlen szeretetnek és irgalomnak valami nagy felbuzdulását jelenti az eredetije; a mélységes jóakarataknak valami tettekben megnyilatkozó állandó gerjedelmét, melyben benne rejlik a az erőnek tudata a gyengeséghez való részvétellel, a gazdagságnak önérzete a szegénységen való segítség kötelességérzetével, az öröme fensége a bánat elűzésének vágyával, a testi és lelki egészség ragyogása a testi szenvedés és lelki sötétség megszüntetésére irányuló törekvéssel.

Ha valaki látva a szenvedést, megkönyörül, ha elosztja felesleges kincseit, ha tanácsot, támogatással szolgál annak, aki bajában fölkeresi; az méltán nevezhető jótévőnek. De ha valaki önként, haszon és elismerés vágya nélkül kézen fogja ügyefogyott embertársát és viszi magával a tömegek tolongásán át az élet nehéz ösvényein; óvja a szakadék fölött, támogatja, mikor emelkedik az élet útja meredeken; aztán vele szenved, vele örül: az több mint jótévő, az pártfogó a szó ideális értelmében.

Es ha sok ilyen ideális pártfogó járna közöttünk: palotákká változtak volna már a kunyhók, angyalokká az emberek. De hát sok a rom körülöttünk, sok a düledező kunyhó és az emberi gonoszság s az olvasó mosolyog,

kivánságomat. Tán ő maga is érezte, hogy nekem életemben mindig hiányzott valami és azért igyekezett pótolni, mindenben pótolni azt a hézagot, amely üresen maradt házasságunk kezdetén, amely csak akkor egészült ki, amikor már vége volt mindennek.

Édes kis leányom! Jegyezd meg magadnak jól, ha egyszer elkövetkezik rád az az idő, hogy magad is a házasság útjára lépsz, akkor, mondom, kösd be a szemedet, zárd el a lelkedet, hogy ne legyen egy érzésed, egy gondolatod se a másé.

Nem jó a tüzzel játszani. A házasság szelid, holdas mezejéről ne kíváncsozzunk lepke módra az égő lámpa köré, mert vajmi könnyen megperzseljük a szárnyainkat. Olykor soká tart, míg újra kinőnek azok, vagy úgy lehet, meg se nőnek többé.

Három keserves napot álltam ki a vergődésben. Egy elhibázott, egy elveszített boldogság sulya nehezedett rám, hogy összetöréssel fenyegetsen. A jó Isten tudja, mi minden örült terv nem fogamzott meg a lelkemben. A tudat, hogy másnak vagyok lekötve egy egész hosszú életre, csaknem eszemét vette.

Es aztán pár napra rá váratlan csapás ért. Igazi fájdalom, a keserű büntetés, mely elfeledtetett velem minden egyebet. Most most éreztem igazán nyomorúságomat. Térdeimen könyörögtem a jó Istenhez fél éjszakákon keresztül, ott a kis leányom betegágya mellett, kérve, követelve, hogy gyógyítsa meg őt... A kocka el volt vetve, a kis leányom meghalt.

mikor a pártfogásnak ilyen idealizált meghatározásával találkozok. Gunyosan mosolyog, ha arra gondol, hogy a mai pártfogók a gazdagok kincsét szaporítják, az erősnek erejét fokozzák és a hatalmát emelik még nagyobb hatalomba. Nagy tenger lenne már, ha összegyűjtötték volna, abból a könnyekből, melyeket az igazságtalan pártfogás sajtot ki emberek szeméből.

De hiszen melyik emberi cselekmény, vagy intézménnyel nem történik visszaélés? És lehetne már tenger az örömkönyvekből is, amit pártfogók fakasztottak, olyan régi, olyan általános intézmény az az emberi társadalomban. Olyan régi mint maga a kultúra. Szerepelt talán már akkor, mikor az ember kilépett barlangjából, de való, hogy ott szerepel az első írott emlékeken. Az egyiptomi 4000 éves emlékek közt találták az assyr királyinak agyafáblára írott levelét, melyben az egyiptomi udvarhoz ajánlja pártfogóját és ettől, még Augustus császár befolyásos barátjától kezdve máig az emberek története a pártfogások láncolatát tünteti fel; de talán soha nem vittek a pártfogók olyan nagy szerepet, mint a mai korban.

Pártfogás emel és aláz bennünket mai bölcsönktől a sirunkig. A csecsemőnek egy jó dajkát jó pártfogás mellett szerezhetünk. (Igaz, hogy e fajta pártfogásra azelőtt, míg az anyák maguk szoptattak, nem szorultunk.) A kisdéd jó táplálásához, egészséges lakásához ismét pártfogóra szorultunk. Elfajta protekció nélkül is el voltak a régiak, mert nem volt annyi élelmiszer hamisítás és a házi urak nem gyűlölték a gyermekeket. Majd az iskolázás körében szükséges a pártfogás. Magának az iskolának építése, felszerelése, tanító-választása vagy kinevezése a pártfogók szereplésével függ össze.

Akkor ismertem meg igazán a szegény uramat. Abból, amilyen nagylelkűen viselkedett velem szemben, velem, akiről mindent tudott, velem, akiről feltehető, hogy egy szép napon, elébe állok és megmondom a szemébe: én, anélkül a másik ember nélkül nem élhetek...

A beteget nem mindig gyógyítja meg, ami jól esik neki. Az orvosság mindig keserű a sebnek olykor az elevenébe vágnak. Azután a keserű megpróbáltatás után úgy éreztem, hogy a szívemet tépték ki. Tátongó üresség maradt utána és úgy nőtt helyébe más, egészen más, lassan, lassan, évek múlva. Amaz elpattant, a maga ideges, tulhajtott érzelmeivel, ez tiszta volt, átlátszó, mint a kristály.

Az én szép lovagom eszembe se jutott többé. Azt hiszem, ő is úgy volt én velem, vagy talán még hamarabb elfelejtett. Egy szezonra való szórakozásnak tekintett csupán...

Nyugalmas, csendes esztendő következtek azután. Mintha a boldogság is ott járt volna közöttünk. Szelid, kék virág alakjában, mely hűvös árnyékot nyújt a tikkasztó melegben, letörölgeti homlokunkról az izzadságot. És aztán egyszerre egészen egyedül maradtam.

A fájdalom már nem volt olyan éles, a szívem meg volt edzve rá, de a seb fájni fog mindig.

Egy fele élet elvesztett boldogsága, amit hiába pótolgatnánk helyre már most. Mint a vásott gyerekek, akik az életben elkínzott kis testvérkéjüknek most már mindent beletennének a koporsójába...

szé. Felsőbb osztályba átlépéshez már sokszor fordul elő pártfogó-mozgósítás, mert nem jelző, hogy »ki mankón kezd, mankón végzi.«

Azután jön az élet. Ha leány és kenyérekereseti pályára akar lépni: először is pártfogók után kell néznie. Baj, ha nem talál és szerencsétlenség hathatós pártfogó, aki pártja árán szerez neki kenyeret. Ha a leány természetes hivatása felé igyekszik, akkor is a pártfogást kell szereznie. A mama dusan vendégeli az ifjakat, hogy a mulatságokon elég táncosa legyen; ha pedig eljön a férjhezmenés ideje nagyon jó, ha nem is olyan feltétlenül szükséges, mint a törököknél, egy asszonyismerős, aki főként alá segíti s még szerencsés, ha nem kosaras asszonyra akad.

De a fiu sem lehet el pártfogók nélkül. Ide már több pártfogó is kell. Nem elég nagy készlettel, diplomákkal rendelkeznie, fő, hogy minél több pártfogót küldjön a harcba, melyet jövődől állásáért vív. Es majdnem mindennapos a protekció győzelme a tehetség és érdem fölött, de ez ma mindenütt a világon a rohamos haladásnak, nemzetek szaporodásának természetes következménye ez a jelenség a civilizáció salakjának tekinthető, mely maholnap hegyekké halmozódik komolyabb törekvő ifjaink pályája előtt s miután ekként éppen a jobb szellemi munkaerő marad parlagon, felismerhető benne a jövődől társadalom veszedelme.

Csüggedni még sincs okunk. Ezenél nagyobb veszedelmeket állott már ki ami társadalmunk, mely azért még sincs olyan lejtőjén a protekcióval üzött visszaéléseknek, mint például a párizsi, ahol kolduskirályok támadnak, kiknek ezeket jövedelmez pártfogói szereplésük, mellyel az utcaszegleteket koldustársaiknak osztogatják, vagy ahol az apache-ok intézménye az egymás pártfogásával annyira megerősödött, hogy éjjel senki sem mer kimenni, akinek kedves az erszénye és az élete.

Nálunk még nem rombolták le a közte-kintélyt és nem rontották meg a közbiztonságot a pártfogással üzött visszaélések, sőt éppen most az igaztalan pártfogások dühöngése közben született meg a legszebb pártfogói intézmény a fiatalok büntetés pártfogása, melytől közérkölcseink, közbiztonságunk megerősödése várható, és mely a jótékonyosság fejlődésének egy hatalmas lépcsőfokát jelöli:

Ez valamint a gyermekek és fiatal leányok felett gyakorolt pártfogás, melyet már évek óta folytat egy aposzoli lelkű és lángszavú püspök vezetése alatt a pártfogói egyesületek országos szervezete, — visszavarázsolja a »pártfogók« fogalmának eszményi vonásait s hittel, reménytel tölti el az általános züllés fölött csüggedőket is.

Mindenben tökéletesedésre igyekezünk. Törekednünk kell arra a jótékonyágban is. Ne akkor csitítsek a könyvet, mikor a sírás már kitört, hanem apasszuk állandóan a könyv forrásait; ne pillanatnyi könyörületből adjunk s ne akkor, ha zörget az éhbálál, ne ünneplésen ruházzunk, mikor a ruhátlanság már elhíntette a betegség magvait; előzzük meg a bűnt s a fiatalok büntetés bosszút ne álljunk

A Berger Paula utóda cég értesítése.
Nagyságos asszonyom!

Párisi és bécsi elegáns modellekkal berendezett női kalap áruhaza **Szent János-utca 1. szám**, ugyanott, a hol eddig volt, abban az épületben található.

Tisztelettel
Berger Paula utóda
nőikalap divatterme
Szent János-utca 1. szám alatt.
Kérem a cégre figyelni.

hanem mentjük meg a társadalomnak s ezt jószágos kitartással, állandó szeretetteljes örködéssel érhetjük el. Fogjuk karjánál a lejtőn állót s vezessük a lelki javulás s a jólét felé. Ez a jótékonyság tökéletesedett útja, a Krisztus utjára emlékeztető.

Igy válik a pártfogás igazi jótékonysággá, melyben nemcsak alamizsna, de a szeretet és elnézés mosolya, barátságos szó, lelki-testigondozás is jut a szegénynek. Nem kívánhatja senki, hogy mindig nyomort és koldussereget lássunk magunk körül, de ha mindenki, aki teheti csak egyetlen elhagyott vagy bűnös kiskorúnak szeretettel állandóan pártját fogja: temérdek anyagi és szellemi kincset mentünk meg a magyar nemzetnek.

Es ennek a mentési munkálatnak, melyet eddig egyesek és társulatok elvétele teljesítettek, most maga az állam, az igazságügyi kormány, maga a törvényhozás áll élére az 1910. jan 1-én életbe lépett büntető novellával. Soha az emberiség még ilyen nemes pártfogást nem alkalmazott, minőt ez a büntető novella rendszerez.

Mennyi szép érzés, mennyi jó gondolat, mennyi emberanyag, az erkölcsi és szellemi javak mily nagy tömege kárba veszett már azzal, hogy a kiskorú vagy fiatalkorú bűnösöket a felnőtts a megrögzött bűnösök közé zárták a börtönökbe, honnan romlottabban kerültek ki kárára, veszedelmére a társadalomnak. Szinte hihetetlen a mulasztás, amit az emberszeretet intézményeinek nagyszerű fejlődése mellett is elkövettünk ezen a téren.

Most végre föleszméltünk. Ime már nemcsak külön bírósága, külön fogháza, — nem javító vagy munkaháza — van a fiatalkorú bűnösöknek. Most már nemcsak a jó Isten fog rájuk gondot viselni, hanem mindenkinek külön pártfogója a társadalom köréből s lesz hivatalos pártfogója is. Végre lesz egy tér, ahol a »pártfogók« eszményi fogalma visszaállítható. A kiskorú vagy fiatalkorú bűnös pártfogója nem hirért, dicsőségért vagy éppen pénzért, hanem a legönzetlenebb, legnemesebb felebaráti szeretetből vállalja el pártfogoltját. Fölkeresi lakásán, figyelemmel kíséri otthoni, esetleg iskolai életét, felkutatja az okokat, melyek bűnre csábították.

Megfigyeli egyéni vonásait, hajlamait, lelkületét, környezetét. Felügyeletet gyakorol a próbaidőre szabadon hagyott bűnösre, aztán nem véd, hanem véd; nem korhol, hanem javít, támogatja tanáccsal, utbaigazítással, gyógyítja lelkét nyomorban, betegségben egyesületek útján segítséget szerez neki. Szóval mindent megtesz, hogy megmenthesse és törekvésében a sikertelenség sem retenti vissza, míg csak meg nem meanti a munkának a társadalomnak és kegyérkeresethez nem juttatja.

Igazán gyönyörű tér a legszebb emberi erények gyakorlására, de legbiztosabb út is arra, hogy a fiatalkorúak ezreit visszatérítsük a törvényesség, a rendes polgári munka útjára, hogy megneveljük velük társadalmunk munkabírását és közbiztonságát, hogy boldogulás felé vezessünk sok fiatal veszendő életet.

Szép és nagy hivatás az, mely a züllésnek indult fiatalkorúak pártfogóira vár s e hivatás lelkes betöltésétől szebb jövőnk virradása várható, mert nagyon igaz, hogy »Az a szeretet, amely csupán a szív pillanatnyi felbuzdulására tesz jót, gyér eső, mely virágot fakaszt, de föl nem nevel; az a szeretet ellenben, amely a szív minden dobbanásában nagy társadalmi kötelességeire eszmél, harmat, mely az éj leple alatt a természetnek anyai táplálója.

Ozv. Személy Kálmáné.

A megye egészségügye.

Biharmegye egészségügye az utóbbi időben abba a stádiumba jutott, hogy a vezetőség komolyan foglalkozik az egészségügy teljes reformjával. Az alispán ebben az ügyben első sorban a főszolgabírókat hallgatta meg, akik most tették meg véleményes jelentéseiket. E jelentések általában az egészségügy kedvezőtlen viszonyait a nép kulturátlan voltának tulajdonítják.

A legtöbb helyen hiába való a hatóság minden intézkedése a lakosság indolens a rendelkezésekkel szemben és azokat nemcsak szabálytalanul foganatosítja, de a legtöbb helyen irtózik tőle sőt ellenszögöl és a babonának a kuruzslóknak hisz inkább.

A másik ok, mely szoros összefüggésben van a nép alacsony műveltségével: a szegénység.

A lakosság nem műveli szakszerűleg földjét. Tökéletesen megelégszik azzal, amit primitív szerszámaival gazdasági munkálkodásával elér. Nem igyekszik ugyanolyan táradssággal jobb, tökéletesebb, szakszerűbb munkát végezni, mely busásabb jövedelmet biztosítana.

Az élelemre ennél fogva vajmi keveset fordíthatnak, ami föltétlen megszüli az egészségügyben a reakciót.

A harmadik főok a primitív építkezést. A jelenlegi lakások nagy része nemcsak hogy padozatlan, de szűk, alacsony, ablaktalan. Az emberek együtt laknak barmaikkal s a tisztaságra egyáltalán nem fektetnek súlyt. Elképzelhető aztán hogy ilyen körülmények között ha egy családtag megbetegszik, bizony annak gyógykezelése nem lehet eredményes.

A negyedik ok az iskolák zsufolsága, mely a járványok terjedését nagyban elősegíti.

Ezekkel szemben a főszolgabírók javasolják, hogy a vármegyében minél nagyobb körben, minden iskolában egészségügyi előadásokat tartsanak. Fektesse a megye vezetősége főszúlyt a nép kultur-nívójának emelésére.

Az építkezési szabályrendeletet sürgősen léptessék életbe és különösen tiltsák azt, hogy az emberek a barnokkal egy lakásban tartózkodjanak.

Az építkezésnél már a szabályrendelet életbeléptetése előtt is gondoskodjék a vármegye arról, hogy a házak falai elszigetelőkkel legyenek ellátva.

Végül kötelezze a megye az iskola fenntartó hatóságokat, hogy az iskolákat, ahol azt a viszonyok megkívánják föltétlenül bővítsék ki s a tanítókat kötelezzék az egészségügyi előadások népszerű meghonosítására.

A beérkezett jelentések közül vannak járássok, melyek egészségügye örvendetes állapotban van, ez azonban 3—4 járás területére mondható el, a többi 13—14 járás egészségügye föltétlen reformokra vár.

A Biharmegyei Tanítók Háza.

A vármegyei általános tanító egyesület, amelynek a megye területén lévő állami és községi tanítók kötelezett tagjai, ezelőtt tíz esztendővel elhatározta, hogy Nagyváradon tanító gyermekek részére konviktsust épít, amelyben megyebeli tanítók közép- és szakiskolákba járó gyermekei nyernének csekély évi díj ellenében teljes ellátást és szakszerű felügyeletet iskoláztatásuk egész tartama alatt. Azóta hangya szorgalommal gyűjti az egyesület a tilléreket s ma már körülbelül 14000 koronát meghaladó vagyon áll az egyesület rendelkezésére. Számit az egyesület az állam, a város és a vármegye hathatós támogatására is a ház fölépítése alkalmából. Az államkormány más megyebeli egyesületek hasonló törekvéseit is hathatósan támogatta. Így pl. a közeli Szatmármegye tanítószágnak utalványozta a földművelésügyi miniszter a fa- és vasanyagot, a kultuszminiszter pedig fizeti az intézet igazgató gondnokát és évenként 2000 koronával járul a Ház fenntartásához. Szatmár városa 25.000 koronát adott az építkezés céljaira s a vármegye közönsége is hathatós összeggel támogatta a tanítók nemes törekvését.

Nagyvárad városa is meghozza a maga áldozatát, amennyiben városligetben a Gazdasági épület mellett ingyen telket ad az építendő ház céljaira. A vármegye vezető emberei szintén kilátásba helyezték a vármegye hathatós hozzájárulását. A latin szertartású nemkülönbön a gör. kath. püspökség és káptalan is bizonyára segíteni fogják a tanítók törekvését, mert hiszen mint iskola fenntartóknak nekik is kiváló gondoskodásuk tárgya tanítóik boldogulása.

A vármegyei tanítószágnak Vasady Lajos tanfelügyelővel az é'én elismerésre méltó buzgalmat fejt ki a Tanítók Háza mielőbbi fölépítése érdekében. Az építendő ház 60 fiu és 60 leány gyermek befogadására szolgálna, maga az épület a következő helyiségekből állana:

Pinc: Gazdaszony lakása. Szakácsnő lakása. Két cselédzsoba. Mosókonyha. Száritó helyiség. Mángorló és vasaló helyiségek. Bor-, gyümölcs- és zöldséges pincék. Fáskamrák.

Földszint; Gondnoki iroda és lakás (3 szoba és mellék helyiségek) Ugyanilyen a gondnoknő részére. Könyvtár. Társalgó a fiuk és leányok részére külön-külön. Közös étkező terem. Nagy főzőkonyha és tálaló, mosogató. Kézi éléskamara. Kapus lakás. Fürdők. Klozetek és lépcsők.

I. és II. emelet Dolgozó szobák (kettő 25—25 fiu számára egy 10 fiu számára) ugyanilyen a leányok részére. Hálószobák (Kettő 20—20 ágygyal, egy 15 ágyas, egy 4 ágyas, egy 2 ágyas) Ugyanannyi a leányok részére.

Külön pavillonban: Négy 2—2 ágyas vendégszoba; négy 4—4 ágyas betegszoba.

A tanuló ifjuság fölötti felügyeletet egy igazgató-gondnok látná el, akit a bihari tanítók közül a miniszter nevezne ki. A leányokra okl. tanító nő ügyelne fel.

KOBRÁK cipő - különlegességek
Fuchs Miklósnál,

== Nagyvárad, Szent László-tér 1. ==

== Telefon: 847. szám. ==

Hogy a Tenitók Háza a város iparának és kereskedelmének föllendülését is előmozdítaná s a fogyasztásra is nagy befolyást gyakorolná, azt mondanunk is fölösleges. Ohajtandó tehát a város érdekében is, hogy mentől hamarabb elkészüljön a Bunyitay-ligetben a B. Harmegyei Tanitók Háza.

B. I.

Felhívás előfizetésre.

Április elsejével új előfizetést nyitunk lapunkra.

Politikai lap vagyunk s mindennap rajta tartjuk kezünket a politikai világ ütéréén, mely ritkán vert olyan hevesen, mint ver éppen napjainkban. E válságos időben, amikor annyiféle megindognak az elvek, a mi utunk marad a régi, az egyenes és biztos út, melynek kettős mértékdmutatója a keresztény igazságok és a magyarság.

Krisztusi hitében és magyarságunkban egyaránt erős Magyarországot kívánunk, azért dolgozunk, ez a mi ideálunk, mely felülemelkedik politika hullámain s biztos utmutatónk minden időben.

Ebben a munkában áldozatkész társakat kapott a szerkesztőség a Szent László-nyomda két új, fiatal bérlőjében, *Erdélyi Sándorban* és *Kremlicza Lajosban*. Mind a ketten sem fáradtságot, sem áldozatot nem kimélnék, csakhogy lapunk nyomdáját minél magasabb színvonalra emeljék. A nyomdát új betűkkel és díszítésekkel a mai legkényesebb igényeknek is megfelelőleg szerelték fel s villamos erőhajtásra rendezték be, úgy hogy a nyomda most nyomtatványai izlésségére és olcsóságára nézve nemcsak a helybeli, hanem a fővárosi nyomdákkal is felveszi a versenyt. Lapunk előállítása körül is teljes igyekezetükkel buzgólnak s csak a közönség hathatós támogatásától függ, hogy lapunk minél nagyobb és gazdagabb tartalommal jelenhessen meg.

Aki április 1-től legalább félévre már most előfizet lapunkra, ápr. 1-ig a lapot ingyen kapja.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre 16 kor
Negyedévre 4 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 24 kor.
Negyed évre 6 >

A „TISZÁNTÚL”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

Alleluja! Alleluja!

Milliók és milliók ajka zengi a Magasságbelinek dicsőségét: Feltámadt Krisztus e napon Alleluja! Az egész emberiség bűneiért kereszthalált szenvedett Üdvözítő legyőzte a halált s dicsőségesen feltámadott.

Van okunk az örömré, mert a megváltás nagy munkája dicsőséges befejezést nyert. Van okunk örvendezni az Úr Jézus feltámadásán, mert vele együtt nyerte vissza életét, vele együtt támadt fel az Ő annyit üldözött egyháza is, mely ma már megújodva, megizmosodva az egész világot öleli keblére s közel kétezer éves mult áll hatalmas védőbástyaként mögötte, fokán a szerteszét fényt árasztó kereszttel.

Valahányszor elérkezünk e naphoz, mely a nagy örömet, Krisztus Jézus, a világ megváltójának feltámadását, az egyház öröklétének biztosítékát hirdeti, millió és millió keresztény ajakról tör a himnus a magas felhőkön keresztül az ígéret földjén uralkodó s az ő szent Fia glóriától övezett trónja felé:

Alleluja! Alleluja!

*

A feltámadási magasztos szertartások tegnap este óriási közönség jelenlétében mentek végbe az összes templomokban.

A székesegyházban *Fetser Antal* felsz. püspök végezte a feltámadási szertartásokat s vezette a körmenetet. A tisztkarral élén megjelent *Dietrich vezérőrnagy*; a 101. gyalogezred kivonult díszszázada üdvözléseket adott.

A várad-olasz plébánia templomban *Imrik S. Zoltán* plébános végezte a szertartásokat. A körmenet kivonult a templomból. A házak szépen ki voltak világítva.

A Szent László templomban is óriási közönség volt jelen a feltámadási istentiszteleten. — A szertartásokat dr *Vucskics Gyula* esperesplébános végezte. A körmenet kivonult a Szent László-térre, ahol az ablakok szépen ki voltak világítva.

A várad-velencei plébánia templomban *Halász Lajos* plébános végezte az istentiszteletet s vezette a körmenetet.

*

Ma, husvét első napján a Székesegyházban *Fetser Antal* felsz. püspök tartja az ünnepélyes szent misét és az ünnepi szent beszédet.

A Szent László templomban ünnep első napján úgy az ünnepélyes szent misét, mint a prédikációt dr *Vucskics Gyula* esperes plébános tartja. Ünnep második napján dr *Vucskics Gyula* misézik és dr *Pataky Arnold* theol. tanár prédikál.

Az olasz plébánia templomban ünnep második napján *Imrik S. Zoltán* plébános tartja az ünnepélyes szent misét s ugyancsak ő tartja a szent beszédet.

A várad-velencei plébánia templomban ünnep első napján úgy az ünnepélyes szent misét, mint a prédikációt *Halász Gyula* plébános tartja.

bános tartja, míg ünnep másodnapján dr *Lestyán Endre* papnöveldei lelkiigazgató tartja a szent misét és prédikációt.

Tájékoztató.

Május 5. d. e. 11. Kath. Kőr zárünnepélye a püspöki palotában.

* **Husvét szűmunk.** A mai ünnephez méltó díszes köntösben jelenik meg lapunk ünnepi száma. A rendesnél nagyobb fűlaphoz még külön nyolc oldalas melléklet járul, úgy hogy mai számunk tartalmának gazdagságával és változatosságával bátran fölveszi a versenyt. Ünnepi számunk közleményeiből kiemeljük a következőket:

A fűlapon:

Dérczy Imre: Gondolatok az űres sírnál (vezércikk.)

Mányiné Prigl Olga: Vasárnap délutánok (tárca.)

Özvegy dr. *Személyi Kálmánné*: A pártfogók.

L. A. A magyar aviatikai és a juniusi versenyei.

A mellékleten:

Dr. *Prohászka Ottokár*: Feltámadunk-e?

Karafiáth Jenő: Akkordok (vers.)

Rádl Ödön: Mikszáth Kálmán.

Ilju Issekutz Gergely: Szárnyszegetten (vers.)

Boer Margit: Feltámadás.

Alfay Zoltán: Te vagy az élet (vers.)

Kacsvinszky Andor: Nemzeti táncunk.

Szász Sándorné: Kis szobámban (vers.)

Nagy István: Az aranyérem.

László Andor: Fell (vers.)

Csáth Géza: A gróf ur husvétja.

Konjátky Jenő: Otthon (vers.)

Székely Gyula: Pipóka kisasszony légyottra megy.

Szilágyi Ferenc: Románc (vers.)

Rapolla T.: Önzés.

Peterdi Andor: Én virrasztok (vers.)

* **Személyi hír** *Várady Antal* közismert író tegnap Nagyváradra érkezett.

* **A lelkészek kongrua-illetményeinek letiltása.** Lapunk tegnapi számának vezércikkében megemlékeztünk *Székely Ferenc* volt igazságügyminiszter azon rendeletéről, amelylyel a tolyó évi január elsejétől beszüntette a gör. katolikus lelkészek részére a kongrua-alapból megállapított járulékokat, a mely tulajdonképen törzsfizetésük egy részét képezi. Tegnap utána jártunk a dolognak s meggyőződünk arról, hogy ez a rendelet kiterjed a latin szertartású katolikus lelkészekre is s ezek illetményeinek kifizetését is letiltotta a vallásügyi miniszterium vezetésével megbízott *Székely Ferenc*. A rendeletet a miniszter semmivel sem indokolja s amíg azt megkapták az összes kir. adóhivatalok, addig az illetékes egyházi főhatóságok egyáltalán nem lettek értesítve erről a különös rendelkezésről, amely most egész váratlanul sújtja az anyagiakban éppen nem bővelkedő lelkészeket. A kongrua-

Főtisztelendő Papság figyelmébe!

- Új női- és férfi-cipész üzlet! -



Paróczay Mátyás

NAGYVÁRAD,

Rákóczi-ut és Nagy Sándor-utca sarkán

(Czillér mellett.)

alapból jogosan illeti meg a lelkészeket ez a dotáció, tehát elvonása még ex-lexben is törvénytelen, ha pedig valami reformot akarnak behozni annak kifizetésében, már jó előre intézkedni kellett volna, hogy a fizetési határidőben a lelkészek hozzájussanak jogos illetményeikhez különben úgy értesülünk, hogy illetékes tényezők megtették a lépéseket sulyosan érintett lelkészek érdekében.

*** A muzeum megnyitása.** A téli szünet után ma husvét vasárnap a muzeum ismét megnyílik a nagyközönség használatára. Vasár- és ünnepnapokon délelőtt 10 órától fél 1-ig délután 3-tól 5-ig 20 fillér belépő díj ellenében, csütörtökön délután 3-5-ig 40 fillérért, nyitási időn kívül 1 koronáért tekinthető meg. Iskolák növendékei délelőtt 10-től délután 5-ig bármikor megtekinthetik a muzeumot, ha tanítóik, vagy tanáraik valamelyikének felügyelete alatt jelennek meg, legalább 20-an, egyenként 10 fillérért. A muzeumot, mely ősrégészeti és váradi érdekű gyűjteményen kívül szép régi és modern képekből álló képtárat, gobelin, szőnyeg és ötvösmű-gyűjteményt tartalmaz, ajánljuk a művelt közönség s a tanuló ifjúság s ez utóbbi vezetőinek figyelmébe.

*** Uri- és Borz-utca aszfaltozása.** Az új postapalota teljes kiépítése után a nagyváradai telefon központ egyike lesz az ország legnagyobb központjának s a legmodernebb gépekkel lesz felszerelve. Részint a hivatal nyugalmáért, részint pedig a rendkívül finom és érzékeny gépekre való tekintettel a postatávirda igazgató kérte, hogy az épület előtt és mellett Uri- és Borz-utcákat teljesen aszfaltoztassa a város. A városi mérnöki hivatal betervezte erre vonatkozólag a jelentést. Uri-utcán a járda már aszfaltból van, tehát az utat testet az Akadémia-utcaig kell aszfaltolni, Borz-utcát pedig teljesen aszfalttal látják el. Uri-utca kocsiútjának aszfaltozása 41883 korona 77 fillért, Borz-utca 17937 korona 34 fillért s így az összes munkálatok 58821 korona 11 fillért igényelnek. A főmérnök javasolja, hogy a két utca rendezését még az 1910. évben hajtassa végre a város.

*** A református superintendens Nagyváradon.** A nagyváradai református egyháznak nagy ünnepe lesz április elején. Ugyanis április hó 9-én délután Erős Lajos, a tiszántúli kerület superintendense és gróf Dégenfeld József egyházmegyei főgondnok Nagyváradra érkeznek, a canonica visitatio megejtése végett. A református hívek nagy ünnepekre készülnek ez alkalomból, mivel egy század óta ez lesz a második alkalom, hogy református superintendens meglátogatja nagyváradai híveit. Bary J. törvényszéki elnök gyűlést tartott a presbitérium tagjaival, amelyen az ünnepség részleteit állapították meg. A vendégek 9-én délután fél négy órakor érkeznek. A vasutnál a presbitérium tagjai fogadják és az egyház nevében Sulyok István esperes, a város nevében pedig Rimler Károly polgármester üdvözlők. Délután a superintendens látogatást tesz az egyházi és világi előkelőségeknél. Április 14-én reggel az újvárosi ref. templomban predikál. Az istentisztelet után fogadja a tisztelgéseket, majd presbitériumi ülés lesz, amelyen a superin-

tendens elnököl. Délben társasbéd lesz tiszteletére, délután pedig részt vesz a ref. tanítóképző ünnepélyén. Este visszautazik Debrecenbe.

*** Villatelep a hegyoldalon.** A Nilgesz telep parcellázásának kérdése már hónapok óta hever a városi tanács előtt. Kőszeghy József főmérnök most terjesztette be jelentését, amelyben rámutat, hogy az eddigi rendszer mellett nem lehet hegyet parcellázni, hanem egy tervet készített, amely szerint szerpentin-ut vonulna végig a hegyoldalon a Nilgesz-teleptől a dr. Hoványi Gyula háza mellett Kórház utcáig. 26 villaszerű épület nyerne az utmenténél elhelyezték, mert a hegy magasabban fekvő részén sem megfelelő utakat nem lehet építeni, sem a vízvezeték nem lehetne elhelyezni. A telepen lenne csatornázás, vízvezeték s jó út. Az ebbe fektetett tőke amortizációját fedezné az új házakból befolyó városi jövedelem, természetesen, ha modern épületeket építenének.

*** A budapesti Egyetemi Énekkar Nagyváradon.** A nagyváradai jogász ifjúság a »Mensa Academica« javára április hó 9-én nagyszabású, mondhatni szenzációs hangversenyt rendez. A hangverseny legkiemelkedőbb pontja a budapesti, 120 tagból álló »Egyetemi Énekkar« lesz, amely még sohasem volt Nagyváradon és így valóságos meglepetésszámba megy. Az énekkar a jótékony cél érdekében fáradságért nem kér egyebet, csak szíves fogadtatást és ellátást. A rendőrség azért ezúton fordul Nagyvárad urtársadalmához, hogy az énekkar tagjait, míg itt lesznek (egy éjjel és egy fél nap) szíves, vendégszerelő ellátásban részesítsék. Akik erre hajlandók, szép szándékukat a rendezőségél (jogakadémia) szóval, vagy írásban bejelenteni szíveskedjenek.

*** Iskolaszéki ülés.** Nagyvárad városi közszéki iskolaszéke folyó hó 31-én, csütörtök délután 4 órakor a városháza bizottsági termében rendes havi gyűlést tart. A tagokat ezúton hívja meg az elnökség.

*** Repülőgép Nagyváradon.** Városunkban legújabbant feltűnt aviatikus, aki e téren igen szép dolgokat produkált legközelebb befog mutatkozni a nagy közönség előtt. Lancendorfer Ferenc, akiről már megírtuk, hogy Nagyváradon aviatikai iskolát akar létesíteni, most nagyban készül a tavaszi versenyre. A Budapesten tartandó versenyen a magyarországi készítményű gépek számában fog részt venni. Lancendorfer a gép készítését már a napokban megkezdte. A gép biplan lesz, melyet a Vadász és Grósz cégnél készítenek. A gép néhány hét alatt készen lesz és akkor Lancendorfer megkezdte a gyakorlatokat Nagyvárad közelében. A versenyek miatt a repülőiskola megnyitása egyidőre késlekedni fog.

*** Felolvasás a tavaszi vásárról.** Van szerencsénk a t. kereskedő és iparos közönség figyelmét felhívni ama körülményre, hogy a »Tavaszi vásár« lényegéről és céljáról a városi Fischer Emil elnök tanulságos és ismeretős előadást tart március hó 28-án, husvét, hétfőn délelőtt 10 órakor a nagyváradai kereskedelmi és iparkamara nagy termében. A nagyérdékű előadásra az érdeklődőket szívesen látjuk. Biletdíj nincs. Az előadáson a tavaszi vásár képviselőiben S. érnásy J. és Goda Géza igazgató urak is megjelennek. A nagyváradai

kereskedelmi és iparkamara. Huzella Gyula kir. keresk. tanácsos, elnök, dr. Sarkadi Lajos titkár.

*** Eljegyzések.** Szép emlékünnepegy volt le tegnap a városunkban köztiszteletben álló Echerolles-Kruspér-családnak. Des Echerolles-Kruspér Sándor földbirtokos, özv. Des Echerolles-Sándorné, szül. Gerliczy Stefánia bárónő fia tegnap este tartotta eljegyzését Ránffy Rezső őrnagy, hadapródiskolai parancsnok kedves és bájos leányával, Ilonkával.

Janky Sándor fiatal gépészlakatos mester ma este tartja eljegyzését Kasza Mariskával.

*** Háziipari tanfolyam Nagyváradon.** Van szerencsénk az érdeklődő közönséget értesíteni, hogy a Nagy Ida állami háziipari vándortanítónő által a horgolt gombok készítése módjának elsajátítása céljából rendezendő tanfolyam folyó évi április hó 7-én nyílik meg s 14 napig tart. A tanfolyam teljesen díjmentes, sőt a felhasználandó anyagot is ingyen kapiák a tanfolyamon résztvevők. Akik a tanfolyamon részt óhajtanak venni, március hó 29-től jelentkezzenek a nagyváradai kereskedelmi és iparkamarában a hivatalos órák alatt reggel 8-tól délután 2-ig. A tanfolyamot sikerrel végzett egyének részére 1 koronától 1 K 50 fillérig állandó napi kereset biztosítva van. Nagyvárad, 1910. március hó 26. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tan. eln. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

*** Megakadályozott fertőtlenítés.** Nem mindennapi eset történt tegnap a Kálmán-féle gyár egyik munkásának Kosztin Jánosnak a lakásán. Kosztinnak ugyanis járványos betegségbe esett az egyik fia, akit fertőtlenítés végett el akartak szállítani a lakásról. Az elszállítást Kosztin vasvillával akarta megakadályozni, mire rendőrök mentek ki és erőszakkal vitték el a beteget. Kosztin a rendőröknek azt mondta, hogy azért nem akarta megengedni az elszállítást, mert azzal az ördögi masinával ha hozzányulnak elfogja felejtetni az oláhnyelvet.

*** A Félix-fürdő vendégei.** A Félix-fürdőben a következő vendégek üdülnek jelenleg: Bölönyi Menyhért magánzó Okány, Tar Imre gyógyszerész Kiskunfélegyháza, Hirsch Hermann gazdálkodó Dévaványa, Orbán Károly építész Zilah, Feldmann József kávéház Budapest, pudovoi Mois Béla árvaszéki elnök Kassa, Aertrám Brunó premontrai tanár Nagyvárad, Fai József és neje magánzó Pancsova, Baka Elek kir. tkönyvvezető Nagyszében, Molnár Dániel hályhagyáros Nagykőrös, Marossfi Lajos magánzó Kolozsvár, Faith Ágoston premontrai tanár Nagyvárad, Fráter Pálné püspökségi erdész neje K.-Karand, Haraszty Károly kávéház Nagyvárad, Mihályházi Kálmánné kir. táblabíró neje Nagyvárad, Gancs József magánzó Székelyhid, dr. Mamuticz Benő és neje Szabadka.

*** Új posta** A nagyváradai posta- és távirdata-igazgatóság Biharvármegye Oláhszentmiklós községében Oláhszentmiklós elnevezés alatt működött s 1909. március 31-én ideiglenesen megszüntetett postaügynökséget 1910. április 1-én újra életbelépteti. Az új postaügynökség kérésbesítési főre Barakony, Oláhszentmiklós, Rojt községekre, továbbá Káptalan és Libárd pusztákra terjed ki.

Tavaszi értesítő

Szíves tudomására hozom a m. t. hölgy közönségnek, miszerint

eredeti párisi modell kalapjaim megérkeztek és azok üzletben bármikor megtekinthetők.

Kedvező párisi összeköttetésem révén abban a helyzetben vagyok, hogy a versenyt felvehetem a fővárossal is.

Teljes tisztelettel:

UJHELYI RÓZA
női kalap különlegességi üzlete
NAGYVÁRAD, RÁKOCZI-UT.
TELEFON 130. TELEFON 130.

* **Kozmetika.** A kozmetika gyógyintézetben (Rákóczi-ut 5.) szigorúan orvostudományi alapon mindennemű *arc és szépség-hibák* feltétlen sikerrel kezelhetők. A pattanásos májfoltos, szeplős arcok ideális tisztává válnak, archegek eltűnnek, hajhullás megszűnik, eredeti színe visszaadható. A korai arcráncok elsimítása ugyiszintén az orr s egyéb arcrészek elferdülései meglepő szépen kiigazíthatnak. Olvasóinknak ajánljuk ezt a gyógyintézetet.

* **Ebzár at.** Az utóbbi időben ismételtelen előforduló ebveszettségi esetek folytán a rendőrkapitányi hivatal 40 napi ebzárlatot rendelt el. Figyelmeztetnek ennél fogva az eb tartó tulajdonosok, hogy az ebek a város területén kötve tartandók és utcára csakis szájkosárral és pórázzal vihetők. Aki ebben valami gyanús tüneteket vesz észre, köteles azt azonnal a rendőrkapitányi hivatalnak bejelenteni. Ezen rendelet ellen vétők 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújthatnak.

x **Uj fogtechnikai laboratórium.** 25 évi gyakorlat a fogtechnika minden ágában! 21 évig Nagyváradon működtem Heiman fogorvosnál mint fogtechnikus. Elvállalok minden munkát arany vagy kaucsukban, szájpadiás nélkül, izléses és szolid kivitelben, olcsó árak mellett. Kérve a n. é. közönség támogatását, vagyok tisztelettel *Windelburg Miksa* fogtechnikus Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11. szám.

x *Finom uri fehérnemű és minden uri divat és kalap* újdonság megérkezett

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők.

x **Hirdetmény:** A Polgári társaság arékpéztár r. t. új kibocsájtási részvényei az ideiglenes elismervény ellenében az intézet pénztáránál átvehetők.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében március hó 26. 27. 28. és 29. én a következő érdekes mozgófénykép újdonságok lesznek bemutatva: 1. Fácán vadászat. 2. Nagynéni. 3. Newyorki állatkert. 4. Legény bucsu. 5. Kisertető. 6. Korsikai dráma. 7. Vak zongora hangoló. 8. Vértörő. — *Belépti díj nincs.* Kezdeté este 9 órakor — Kitűnő italokról és jó zenéről gondoskodva van. — A n. é. közönség szíves pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein Árpád* tulajdonos.

x **Bémer-tér 3. sz. alá költöztem.** Elvállalok minden a szakmámhoz tartozó *villamos és gáz világítási* vezetékek, lakások, szállodák, iskolák *jelző csengő, telefon* berendezéseit, *uradalmak, gazdaságok s szeszgyárak* részére saját üzemű *dinamó* berendezéseket, villámhárítók: t — Raktáron tartok *villamos motorokat*, iv, izzó és Wolfram-féle lámpákat, mindennemű csillárok, asztali lámpákat és az összes elektrotechnikai cikkeket. — Költségvetés díjmentes. *Stern Adolf*, villamos és légszusz vállalata Nagyvárad, Bémer-tér. — *Telefon 556.*

* **Borsalino**, Pichler és angol *kalap* tavaszi újdonságok **REICHARD ARUHÁZÁBA** megérkeztek, hol legegységesebb budapesti és amerikai cipők kaphatók.

x **Felhívás az összes háziasszonyokhoz.** A zord időjárás beálltával nem lehet eléggé az összes anyáknak lelkükre kötni, hogy gyermekeiket megfázás ellen megóvják. Ilyenkor idejekorán kell orvoshoz fordulni. Ez sok esetben *Sirolin Roche*-t fog rendelni, mely a gyógyászat általánosan kedvelt szerét képezi. Kéllmes ízű és szívesen veszik be.

x **A természet** óriási szolgálatokat tesz az emberiségnek, amennyiben sok betegség ellen szolgáltatja a segítőszereket. Egyike a tenger által nyújtott legjobb szerekek a csukamájolaj, melynek hátránya azonban az, hogy nagyon visszatetsző íze van. A *Scott-féle Emulsió* formájában azonban az, a csukamájolaj is jó ízű és könnyen emészthető, akár csak a tejfel; a csukamájolaj összes gyógyerejű tulajdonságai a *Scott-féle Emulsió*-ban nemcsak, hogy megvannak, hanem még sokkal hatósabbak is. Egy házban sem szabad hiányoznia a *Scott-féle Emulsió*-nak. Kapható a gyógyszer-tárakban.

x **A szépség.** Minden hölgynek legtöbb vágya, hogy szép legyen s hogy ezen célját elérhesse, mindenféle dolgokkal kenegeti arcát. A legtöbb esetben saját kárára teszi ezt, mert nemcsak, hogy szép nem lesz, hanem sok esetben tönkre teszi arcbőrét úgy, hogy igen hosszú idő kell ahhoz, míg ismét helyrehozza. Köztudomású, hogy biztos és ártalmatlan szer az arc szépítésére és a szépség megőrzésére a *Földes-féle Margit krém*. Ez a világhírű szépítőszert már 4—5 napi használat után teljesen átalakítja az arc bőrét, eltünteti a szeplőket, májfoltokat, kiütéseket, bőrráncokat, miteszert. Az arc ideális szép, üde és itju lesz. Ára: kis tégely 1 korona, nagy tégely 2 korona minden gyógyszertárban és drogeriában. Póstán küldi: *3. téri Földes Kélemen* gyógyszerész, Arad.

A legszebb

tavaszi újdonságok megérkeztek

Spreng Testvérek

zöldfa-utcái cipő, kalap és uridivat áruházába.

Férfi fehérneműk, cipők, kalapok, nyakkendők, gallérok, harisnyák, eszernyők és sétatokok a legnagyobb választékban.

Szolid kiszolgálás.

Olcsó árak.

IRODALOM.

Szigligeti emléknap. A Szigligeti-Társaság huszét hétfőjén délelőtt 11 órakor a Városháza nagytermében Szigligeti Ede emlékének szentelt felolvasó ülést. A matiné érdekes és változatos műsora a következő: 1. Emlékbeszéd Szigligeti Ede-ről elmondja Váradi Antal a Társaság tiszteletbeli tagja. 2. Jelenet a *Fenn az éryő* nincsen kasából, előadja Sik Rezső a Szigligeti színház művésze. 3. A fekete bárány. — A halálfejes légió. Költemények. Irta és előadja dr. Krüger Aladar a Társaság rendes tagja. 5. Költemények Irta és előadja Nadányi Zoltán vendég.

ÉLŐVIRATOK

Ito herceg gyilkosának kivégzése.

Charbin, márc. 26. Ito herceg gyilkosát, Angerit, akit januárban ítéltek Port-Arturban halálra, tegnap reggel kivégezték. Japán szokás szerint a kivégzés nem zárt helyen történt, hanem az

egész publikum szemeláttára. A gyilkos, mielőtt még lefejezték volna, egy rövid szónoklatot akart tartani, amelyben megokolni kívánta tettét. A pribékek azonban befogták a száját. Csak ezt sikerült neki elkiáltania: *»Eljen Korea, vesszenek nemzetünk zsarnokai!«* Azután kivégezték. Kivégzés után nagy tumultus támadt. Koreaiak és japánok egymásra támadtak és tetteleg inzultáltak egymást. Csak katonák tudtak rendet teremteni. Koreában különben is megkészszerették a katonaságot, mert nagy zavargások vannak kilátásban.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Vasárnap délután: Erdészleány. Este: Elvált asszony.

Hétfőn délután: Tatárjárás. Este: Trenck báró.

Kedd: Luxemburg grófja. (Premier, bérlet-szünet.)

Szerda: Luxemburg grófja. (Bérlet-szünet.)

Csütörtök: Luxemburg grófja.

Péntek: Luxemburg grófja.

Szombat: Luxemburg grófja.

Vasárnap: Luxemburg grófja. (Bérlet-szünet.)

Luxemburg gróf. Megtörténik. Kedden este a nagy, az ellenállhatatlan Luxemburg megjelenik a nagyvárad színpadon s mi sem bizonyosabb — egy csapásra meghódítja a közönséget. Hetekig, hónapokig tartó előkészületek után ismerjük meg Lehár Ferenc büvös muzsikája új operettjét, mely Bécsben és Budapesten eddig szinte páratlan népszerűségre tett szert. De meg is fog látszani a bemutatón ez a hosszú készülődés. A nagyvárad színpadon éppen olyan pompával lesz beállítva ez az operett, mint akár Budapesten, sőt a bécsi beállítást közelíti meg. Erdélyi Miklós direktor az újdonság rendezője — elmondhatjuk — megakart mutatni, hogy a vidéken is lehet csodálatos operett-előadást produkálni. A közönségnek módjában lesz a legnagyobb látványosságban gyönyörködni.

A mindenkinek sikert ígérő forró hangulatu, übajos dallamu, derűs, szép operettben a főbb szerepeket a Szigligeti-színháznál — milyen ügyes trükk — a színészek java mind játszani fogja. Egy egy szerepet ketten, hárman is eljátszanak majd, amint sor kerül rájuk. A bemutatón az első csoport fogja az operettet eljátszani, ez az Asszonyi-Károlyi-csoport. Luxemburg gróf Asszonyi László lesz. A nagyszerű énekesnőt Károlyi Leona szeméyesíti. A bájos Juliette Zsigmondi Anna lesz, partnere, Brissard a festő pedig Pápay Lajos, Basitovits herceg hálás szerepét Sik Rezső fogja játszani. A többi szerepek is jó kezekben vannak.

A keddi premier, valamint a szerdai előadás bérlet-szünetben megy. Csütörtökön, pénteken, szombaton bérletben ismétlik meg a darabot, vasárnap újra bérlet-szünetben. Jegyek már az egész hétre válthatók, a bérlet jegyeit hétfő délutánig tartja fenn a színház igazgatósága.

ÉRTESÍTÉS!

Üzletünk átalakítása végett az összes árúinkat, úgy mint: blousok pongyolák, aljak, kabátok, kosztümök,

gyermek ruhák

s egyéb cikkeket e hó végéig minden elfogadható árban árúsitjuk.

Tisztelettel

WÉBER TESTVÉREK

Nagyvárad.

Bémer-tér.

Az árúítás naponta reggel 8 órától este 7 óráig tart, a berendezésnek egy része, valamint egy hármás pénzszerény eladó.

Nagyváradai Kozmetikai Gyógyintézet

Fogorvosi és gyógyfogtechnikai

ambulatorium

RAKÓCZY-UT 5. SZ. — Telefon 572.

Orvostudományi alapon való kezelése az ember külsejével. Arc és szépség ápolás. Pattanásos, szemölcsös, szepplős, májfoltos stb. arcoknak gyógyítása s ezen szépséghibák elmulasztása. Az eleszfító arcszűrők gyökeres eltávolítása. Hajhullás kezelése. Villamos vibrációs arc és fej-massage, villamos kékfény. Röntgen-és paraffin kezelések. Az intézet a legmodernebb gépekkel van felszerelve.

Fájós fogak gyógyítása,

fájdalom nélküli foghuzások, porcellán-, arany- stb. plombák, csapos fogak, arany fogkoronák, lemeznélküli singfogsorok stb.

Rendelés 9—5-ig.

Az összes kitűnő hatása, de ártalmatlan kozmetikus gyógyszerek az intézetben beszerezhetők. Diszkrét postai szállítás utján is.

Dr. Halász Andor.

Kanyaró után

a legkomolyabb betegségeknek biztosan elejét veszi a **SCOTT-féle EMULSIÓ**. Az egészség gyors visszaszerzése meglepi mindazokat, kik először tesznek kísérletet a

SCOTT-féle EMULSIÓ-val.

A SCOTT-féle Emulsió csakis annak köszönheti nagy hírnevét, hogy összes alkotórészeiben fenn tartja legnagyobb fokú tisztaságát,

a Scott-féle Emulsió

Nagyon megfelelő az elkényeztetett inynnek és a meggyengült emésztésnek.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

Eladó majom.

Egy szép és egészséges, 2 éves, tanulékony, idomított majom, elutazás miatt:

olcsón eladó.

Megtekinthető: Pável-utca 20., d. u. fél kettőtől kezdve.

NYILTTÉR.

Művészi fényképészet
DAJKOVITS E.
NAGYVÁRAD, Sas-palota.

A mai naptól kezdve husvétig rendkívüli kedvezmény.

6 drb. matt platin visítkép 6 K

6 drb. matt platin cabinet kép 12 K

Vászonpapíron készült képek ugyanilyen árban, a legfinomabb kivitelben.

Menyegzői képekhez passepartout ingyen

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti főzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, márc. 26.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztárk hitelbank részvény	634.—
Osztárk magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztárk-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdőzsde 1910. márc. 26.

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar föltheherment. kötvény 4 sz.	240.—
Horvát szlavyon földtheherment. kötvény	95.50
Osztárk járadék papírban	186.—
Osztárk járadék ezüstben	145.—
Osztárk járadék aranyban	97.25
Osztárk koron járadék	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	116.50
Osztárk magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztárk hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
20 frankos (Na poleonder)	19.02
Német birodalmi márka	117.65
20 márkás arany	23.51
Magyar ügyremény sorsjegy kölesőu	93.95
Páris vista	689.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesőu	40.90

A kenyérgyár működése Örömmel konstatáljuk, hogy napról-napra fokozódik a nagy érdeklődés a kenyérgyár által forgalomba hozott kitűnő minőségű kenyér iránt. A gyár modern berendezésénél fogva mindennap egyforma zamatu kenyér készül. A háziasszonyok, kik eddig odahaza fáradoztak a kenyérsütéssel, bizonyára örömmel veszik, hogy most már feleslegessé vált a nagy fáradság, mert a kenyérgyárban tiszta lisztből gyártott burgonyamentes, kitűnő minőségű kenyérhez jutnak. A tökéletes berendezés folytán a kenyér előállítását alig érinti emberi kéz, minden elképzelhető gépek végeznek. Mindezen körülmény tekintetbe véve, érdekében áll minden kenyérfogyasztónak ezekről meggyőződést szerezni és véleményét nyilvánítani. Felhívjuk a n. é. közönség figyelmét a gyár mai hirdetésére.

A kenyérgyár igazgatója
Dr. VUSKICS GYULA.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az élesdi erdőseinkben

termelt tűzifa szállítását és eladását

■ ■ megkeztük ■ ■

s ajánljuk vagononként
■ és méterenként ■

I-ső osztályu

bükkhasáb tűzifánkat

és vágott fát házhoz is szállítva.

Nagyobb vételnél megfelelő árendemény!

Rendeléseket kérjük Központi irodánkhoz (Uri-utca 3. sz.) és **Fried és Társához** Teleky-u. 16. **Telefon 914.**

— **Telefon 814.** —

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerű
Fatelítő r-t Nagyváradon.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával, művészi kivitelben szájpádlás nélkül is készít **kitűnő hírnevű**

Fogműtermében

Özv. **Dr. Deákné**

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

(Fekete Sással szemben.)

Uj. Uj. Uj.

Villanyerőre berendezett
modern díszmű és ipari

esztergályos üzlet

Beöthy Ödön- és Arany János-
utca sarkán Nagyváradon.

Tisztelettel értesitem a nagyrabecsült
közönséget, hogy műhelyemben készítek
minden ezen szakmába vágó ipari és
díszmű esztergályos munkákat. Billiárd-
golyókat, dákókat stb. igen jutányos
árak mellett, kellő pontossággal és ki-
tűnő szaktudással. Szíves pártfogást kér

Deutsch Miksa, esztergályos.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és ká-
véháza, Kert-utca, ipartestületi haz.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a
vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy
a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit,
söracsarnokát, éttermét és kávéházát ujonnan
átalakítottam azokat a mai kor igényei sze-
rint berendeztem, a szobaárakat pedig le-
szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyá-
ron át szép kerthelyiség áll a közönség ren-
delkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt
kőbányai sör és sajáttermésű boraimat
mérsékelt árakon biztosítom vendégeim ré-
szére.

Naponta friss és izletes villásreggeli
ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtatnak,
mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a söracsarnokot
és éttermet személyesen vezetem s vendé-
geim pontos és előzékeny kiszolgálásáról
mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

ROPS



MODELL 1910

1910-es
modellünk
újításai:

Intenzív lángzó, mely
gyorsan forral és kevés
szeszt fogyaszt.
Erős alkatrészek, me-
lyek kicserélhetők és
tisztíthatók.
Művészi kivitel (mo-
dern stílus). Galvanizált
bronz színezés. Hozzá-
adva a »Rops« biztonsá-
gi gyorsfűző eddigi
előnyeit, a

„ROPS“ 1910.

a jelenkor legszebb, leg-
tartósabb, legbiztosabb
és legtakarékosabb asz-
tali tüzhelye. Ha feldűl
elalszik. A szesz ki nem
folyhat!

Ára Budapesten

4.— korona.

Régi használt példányokat a gyár 2 korona 50 fillér
ráfizetéssel 1910-es modellre cserél át.

Kapható minden szakmába vágó üzletben.

„ROPS“ Fémáru Gyár Részvénytársaság.

Budapest, V. Váci-ut 7441.

Helybeli elárusító:

TARSOLY ÉS RISZTÓ.

Képviselek vidéken kerestetnek.

FLONTA MIHÁLY

építő vállalkozó

Telep és iroda **Pereces-utca 9.**

Elvállal: templom, iskola, kör-
jegyzőség és mindennemű magán-
épület tervezését és építését.

Cement gyártmányok állandóan
vannak raktáron, megrendelések elfo-
gadhatnak.

Állandó műsirkő raktár.

Költségvetéssel készséggel szolgál.

= Nagyhangu ígéretek =

nem sajátunk.

SZOLID árak,

PONTOS kiszolgálás,

BECSÜLETES mérés

jellemzi üzletünket.

Mindennemű fűszer, csemege, ásványvíz, déli gyümölcs, fajalma, friss
és szárított főzelék, sóban, ecetben és olajban pácolt halak, tea-vaj, turó,
különböző sajt és ét-olaj raktárunkat ajánljuk a nagyérdemű közönség szíves
figyelmébe. Tisztelettel

Mezey János és Társa fűszer kereskedése

Nagyvárad, Szt. László-tér, nagyvárad takarekpenztár épület.

Telephon 249

Telephon 249

MEGLEPŐ-SZÁRTE CSODÁLA-
TOS GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVÍZ

zel gyomor, vese, hólyag és
bélbántalmaknál oala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.

Kapható **Wurst József** fűszer-
csemege- és ásványvíz kereskedés-
ben N. Várad, Rákóczi-ut 7.

Első nagyvárad

kenyérgyár

Jókai-u. 17. sz. alatt.

Telefon: 949.

Telefon: 949.

Tisztelettel értesítjük Nagyvárad város
t. közönségét, hogy a vidéken sehol nem
látható, óriási kiterjedésű, villanyerőre be-
rendezett **Első nagyvárad**

kenyérgyár

gyártmányai a következő árak mellett
árusítatnak:

1 kg. fehér kenyér **36 f.**, félbarna **30 f.**,
barna **25 f.**, tiszta rozs kenyér **28 fillér.**

Az első nagyvárad kenyérgyár

minden időben **friss, izletes** termékei
a következő helyeken kaphatók:

Blau F. Sándor Bodega, Nagypiacztér.

Balázs Mártonné kereskedő, Sztaroveszky-
utca.

Fellner József csemege-üzlet, Szarvas-sor.

Feuer Bertalan kereskedő, Fő-utca.

Fülöp Lipótné kereskedő, Csengeri-utca.

Grósz Izidor kereskedő, Körözs-utca.

Grünvald Mórné és Társa kereskedő, Ko-
lozsvári-utca.

Jakobovits Adolf kereskedő, Kolozsvári-u.

Jenny Nándor kereskedő, Sztaroveczky-u.

Kohn Dávid kereskedő, Sánc-utca.

Kutassy Lajos kereskedő, Teleky-utca.

Klein Mór kereskedő, Kolozsvári-utca.

Klein József, Pál-utca.

Lebovits bodega Zöldfa utca.

Petrovics Mihály kereskedő, Fő-utca.

Rosenthal Samu kereskedő, Kapucinus-u.

Róth Albert kereskedő, Kolozsvári-utca.

Stolcz Henrik kereskedő, Hattyu-utca.

Silberstein Arnold kereskedő, Kert-utca.

Schön Lipót pékmester, Kert-utca.

Vasszerstrom Arnold kereskedő, Bányasor.

Veisz Emánuel kereskedő, Szaniszló utca.

Vasvári Ferenc kereskedő, Széles utca. Fő-
terakat.

Reich Sándor kereskedő, Szt.-János utca.

A szép
arcot
ápolni
kell

LÉDIG ÁRPÁD ARANY KERESZT GYÓGYSZERTÁR
NAGYVÁRAD, SZENT LÁSZLÓ-TÉR
Alapított 1742. A (román püspökség mellett)

A csunya
arcot
még
jobban

Az Alabástrom fogcrém nem támadja a
fogzománcot, egy nagy tubus 20 krajcár

Aki az arca üdeségét megakarja őrizni, az csak
Lédig-féle Pármai ibolya arccrém
használjon. Egy egész tégely 20 krajcár.

Ne legyen az arca szeplős, májfoltos, kiütéses, patta-
násos, ne legyen ráncos, hanem mindig sima, hófehér csak

Lédig-féle Pármai ibolya arccrém
használjon, egy egész tégely nappali vagy éjjeli 20 kr

1 drb. Pármai ibolya szappan 20 krajcár.

A legjobb fogtisztító crém az Alabástrom fogcrém
1 nagy tubus 20 kr., finom fogkefe 20 kr.-tól felfelé.
Drogeria cikkek drogeria árban kaphatók.

A Pármai ibolya arccrém teljesen ártal-
matlan, egy egész tégely 20 krajcár

Szép fehér
foga lesz, ha
Alabástrom
fogcrém
használ

Lédig Árpád ARANY KERESZT GYÓGYSZERTÁR
NAGYVÁRAD, SZENT LÁSZLÓ-TÉR
Alapított 1742. (A városháza mellett)

Egy nagy
tubus
fogcrém
20 krajcár

LOHR MÁRIA

EZELŐTTI KRONFUSZ
csipke-, vegytisztító és
kelmefestő

Gyára: Budapest, VIII., Baross-u. 85.

FIÓKOK:

IV. Eskü-ut 6. (Klotild-
palota) V. Harmincad-u. 4.
VI. Andrássy ut 16. VIII. József körut 2.
VI. Teréz-körut 39. IX. Kálvin tér 9. sz.
Vidéki megbízások gyorsan és gondosan teljesítettnek

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-
gyümölcs nagykereskedő
üzletét február hó 1-én
Sas palota Oláh
hentessel szemben he-
lyezi át Kossuth-u. oldal.

Aszódi

trieszti kávé, tea és an-
gol rum aruházánál a 8
féle zamatu pörkölt kávé
legjobb, legolcsóbb Kos-
suth-u. villamos motor
üzemű kávépörköldéjébe.

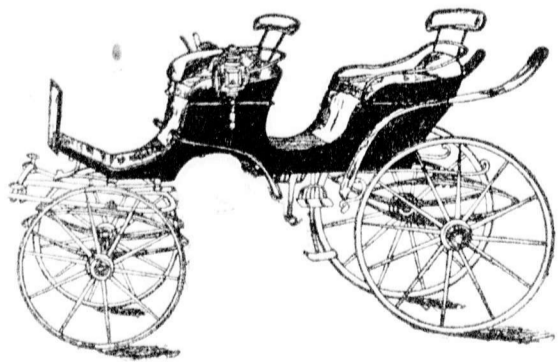
Aszódinál

Kossuth-utca, kakao és
csokoládé vásár megkez-
dődt nagyban és ki-
csinyben olcsó árért. 2
kgr. kuba és gyöngykávé
bérmentve 3 frt 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzer-
vek nagyban gyári áron.
Zsur csemegéket nagyban
és kicsinyben olcsó árban
Aszódinál Kossuth-utca.
Cukrásztorták kaphatók.

Új kocsiraktár! Megnyilik márczius 1-én.



Van szerencsénk Nagyvarad város és vi-
deke nagyérdemű közönségének szíves tu-
domására hozni, hogy a nagyváradi kocsi-
készítő mesterek szakosztálya által
létesített

kész kocsiraktár

Nagyvaradon, Lukács György-utca 14-ik
szám alatt, márczius 1-én meg-
nyílik, ahol is a legelegánsabb és

legtartósabb kivitelű kész kocsik, gaz dasági járművek, kocsik al-
katrészek és mindennemű kocsifelszerelési cikkek a legjutányosabb árak mellett
beszerezhetők, ócska kocsikat becserélünk, javításokat pontosan és jutányosan eszközölünk.

Tisztelettel

a nagyváradi kocsikészítő mesterek szakosztálya.

Egyszeri használat meggyőz min-
denkit, hogy a

Gyöngy

Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy
hideg, kemény vagy lágy, gyorsan
és erősen habzik; könnyen hatol a
szövetbe, MEGLEPŐ GYORSAN
OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy
a szövetnek legkevésbé is ártalmára
volna, teljesen tiszta és ment maró
anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers
anyagok leggondosabb kiválasztásá-
nak köszönheti.

A Gyöngy

szappan

mindig egyenlő minőségben lesz elő-
áítva.

Használata minden tisztítási célra
és mindennemű mosáshoz a leg-
kiadósabb.

A Gyöngy

Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen
megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT

A Gyöngy

Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány.

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyvaradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-
utca) ezenkívül a mosószappanok
minden faja (debreceni, szegedi,
csont, márvány, legfinomabb beretva-
szappan stb.) valamint KÓKUSZSIR,
CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb
mennyiség vételénél is EREDET
GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

Miért megy mindenki



szívesen

STERN A. elektrotechnikai vállalatához

Bémer-tér 3.



munkát végeztetni vagy bevásárolni.



V á l a s z:

Mert

STERN

STERN

STERN

STERN

STERN

STERN

Stern

Stern

STERN

STERN

Stern

Stern

STERN

szakmájába vágó minden munkákat a legpontosabban végez,
elvéllal és felszerel: csőposta és drótposta berendezést,
nagyobb intézetek s üzleteknek,

elvéllal és felszerel villamos világítási vezetékét,

„ „ légszesz világítási vezetékét,

„ „ Acetylén világítást,

„ „ villamos motorok szerelését,

„ „ villamos jelző-csengő berendezéseket,

„ „ telefon és vezeték berendezését,

„ „ villámhárító berendezéseket,

„ „ Meideinger kályha gáz és központi
fűtési berendezéseket,

raktáron tartja: a legizlésebb kül és belföldi csilláro-
kat és világító testeket,

elvéllal továbbá: bármimemü ivlímpák villamos, gáz
vagy csengő berendezések évi jókarban tartását a
legcsekélyebb díjért,

raktáron tartja: a legjobb fémszálas Wolfram és Kol-
loid lámpát 70 százalék takarítás az árammal.

== Költségvetés díjmentesen. ==

Telefon szám 556.

Telefon szám 556.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

Bérlok:

Erdélyi Sándor és Kremlicza Lajos.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
készítettnek.

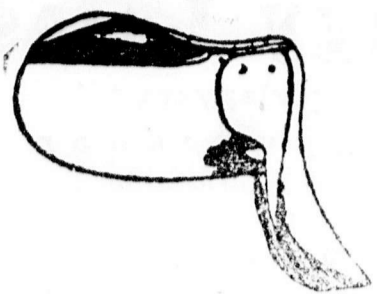
Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL”
politikai napilap kiadóhivatala.

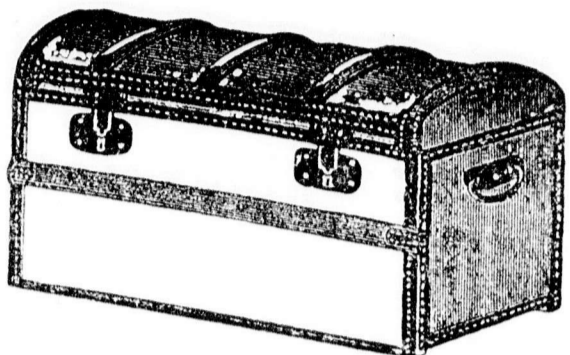
Alapított:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
a „Tiszántul”-ban közöltetnek.

Alapított:
1894.



LÖRINCZ MÓR Nagyvárad, Bémer-tér.



Legnagyobb raktár grammophon, beszélő gépek, alkatrészek és lemezekből.

Utazóbőröndök, elegáns kézi kofferek, női kézi tarsolyok, uti kosarak, kupé és vasuti méretben. Gyermekekocsik, velocipédek nagy választéka.

Sport és lovagló eszközök.

Fénykép szerek, lemezek és készülékek!

Kérjen árjegyzéket!

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

5 izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Érdekességül izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák, ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.



Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. Olcsó fény társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgállok. Telefon hívásokra személyesen megjelenelek.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz



Tarsoly és Risztó

különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

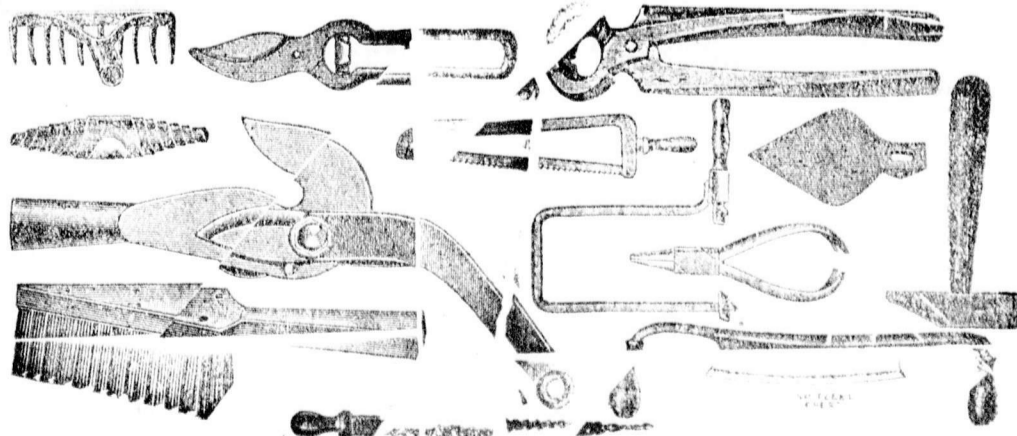
Kerti szerszámok

melyek készen benyelezve is nagy választékban kaphatók.

Metsző- és

hernyózó ollók

legjobb minőségben.



Mérlegek

sárgaréz tányérral vagy márvány lappal

és súlyok

állami hitelesítéssel minden nagyságban.

M. kir. lőporáruda

s mindennemű töltények, vadászati felszerelések és vadászfegyverek raktára.

A hölgyek tudják legjobban

mily fontos a

SZÉP, ÜDE ARC

mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcüre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért nagy gondot fordítanak az arcüre ápolására, a szépség fenntartására és emelésére.

A FÖLDES-FÉLE

Margit-Créme

az egyedüli szer, mely 5-6 szori használat után eltávolít kútszúrásokat, pattanásokat, szeplőket, májfoltokat és az arcot fehérit, üdíti és fiatalítja.

A Földes féle Margit-Créme, teljesen ártalmatlan. Paratlan és csodás arc-szépítő és a szépséget megőrző hatásait pedig lényesen bizonyítja, hogy a Wienben rendezett »Ausstellung für Moderne Gesundheits u. Schönheits pflege« nagy aranyérmét és díszoklevelet nyert.

Kapható az egész világon. Tégelye 1 korona.

Készíti és postán küldi:

Földes Kelemen gyógyszerész

ARADON.

Kapható Nagyváradon: Buzsi Gyula, Kessler Pius, Scholtz Bálint, Bleier József, Csanda Ernő, Farkas István, Gross Sándor, Heringh Sándor, Irgalmasok, Hegedüs R., Lessner Alfréd, Molnár Lajos, Nyiri György, Pohl Jenő, Nagy Kormány Zoltán, Szénásy Ferenc, Vadász Albert drog., Berger Sándor illatsz Szalonján: Berkes Armin, Szabó Emil. Fézfürdőn: Kovács Béla gyógyszerész.



Kérdezzük meg a háziorvost!

KRONDORFI

SAVANYÚVIZ
NYÁLKAOLDÓ ÉS NYUGTÁJTO ÉGYŐZŐ

tüdő, légző-szervek, gyomor, köhögés, rekedtségnél orvosilag ajánlva.

Nagyvárad kereshedelmi és iparkamara.

Abbázia Hotel és pensió Riviera.

Aki otthonias és kellemes lakást óhajt Abbáziában, felhívom az i. t. közönség figyelmét

szállodámra.

mely a legegánsabb izlést is kielégíti, ezenkívül kitűnő magyar konyhánk a legjobb hírnévnek örvend Szobák gyönyörű tengeri kilátással és figyelmes kiszolgálás. — Fürdőszoba minden emeleten. — Orvos a házban.

Mérsékelt árak. — Prospektus ingyen.

Magyarok szives pártfogását kéri a tulajdonos

Politzer Gyula.

Alapított 1850.

Alapított 1850.



Van szerencsém a n. é. gazdaközönségnek ajánlani

a legkitűnőbb

: vetőmagvaimat. :

Valódi eredeti kintűtetett

takarmányrépa-fajokat.

Obendorfi kerek sárga;

Mamuth óriás hosszú vörös, eckendorfi olajbogyó sárga palackalaku hosszú.

Allamillag vizsgált, arankamentes, magyar lucerna, stíriai vörös löhere. Pazsit diszmu vegyűlek.

Angol perje muhar, búkköny, paprikaköles, cukor-cirok, kendermag, kék mák, dió, dug hagyma.

Gazdálkodó és kereskedő urak figyelmét felhívom jutányos áralmra

Legjobb konyhakerti virágmagvak és gumók

A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a legnagyobb készsűggel várva maradok kiváló tisztelettel:

Dell'Ortó Károly

magkereshede a »Zöld Koszoru«-hoz. Nagyvárad, Szent László-tér.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek, csomagolási költség nélkül.



Papi ruhák.

Tisztelettel értesítem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy megérkeztek a

tavaszi és nyári szövetek

nagyválasztékban, különösen reverenda és szalon ruha-szövetek.

Becsés megrendeléseiket és további pártfogásukat kérve maradtam

illő tisztelettel

Vajnovszky Károly,

papi és polgári szabó

Szent János-utca. (Sajátház)

Vidéki meghívásra személyesen is megjelenek.



Nagy Lajos

téglagyára

Nagyváradon,

közvetlen az aradi országút mentén, szemben a puszkaporos raktárral.

Városi iroda:

Nagyteleky-utca 51. szám.

Tisztelettel értesítem a nagyrabesűlt építő és építető közönséget, hogy egy a mai korak teljesen megfelelő modern

= téglagyárat =

létesítettem s főtörekvésem odairányul, hogy elsőrendű gyártmányaimmal a legmesszebbmenő kívánalmaknak is eleget tehessek. Rendeléseket május hórá készsűggel jegyzek.

Kiváló tisztelettel

Nagy Lajos, téglagyáros.

KISS ISTVÁN

:: kőműves mester és építészeti vállalkozó ::
NAGYVÁRAD, Keskeny-utca 9. szám. (Saját-ház.)

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke igen tisztelt közönséget értesíteni, miszerint 31 éves gyakorlati tanulmányaim és elsőrendű szak-képesítésem alapján magamat önállósítottam és elvállalok felelősség mellett kőműves, ács- és betonmunkálatokat, valamint csatornázásokat a legméltányosabb árszámítás mellett.

Levélbeli meghívásra személyesen megjelenek.

Tisztelettel

KISS ISTVÁN,

kőműves és építészeti vállalkozó.

SZŐLŐSGAZDÁK!



Homokon és kötött földön.

Aki borait mindenkor jó aron és hamar akarja eladni, ültessen Delaware szőlőt szantófőidekre is és ha a hiányzó tőkét ezzel pótolja, az ilyen vegyes bor oly finom lesz hogy drágán és hamar elkel.

Ezt bizonyítjuk, kik már termeljük és bizonyítják a nagy borke-reskedők, akik 60-80

koronáért is megveszik he-tőját, ha száz-ezer hold ilyen teremne is. Permetezés nélkül a mult évben is peronosporató mentes nagy termést adott (holdanként 35 hektó).

Vesszőről árjegyzék ingyen és bérmentve.

NAGY GÁBOR szőlőnagybirt. KÓLY Bihar-m.

Pósta távirta és távbeszélő állomás.

Levelezés magyar, román, horvát, szerb és német nyelven.

CZILLÉR IMRE

nagyáruháza

Telefon 232. **Rákóczi-ut 5. sz.** Telefon 232.

Női divat szalonjában
készülnek a legújabb
párisi toillettek,
Angol kosztü nök,
Bluzok, pongyolák,
estélyi köpenyek.

Uj szövések. Uj szinek.

**Kosztüm kelme
és selyem szövetek.**

▪ Minden szín és minőségben nagy választék. ▪

Női kalap modellek
eredeti párisi formák

Diszitések elvállal-
tatnak,

Összes kalap diszek
minden elképzelhető
szinben kaphatók.

Szallag, csipke és fátyol ujdonságok.

**Több mint ezer divatos napernyő
2 kor. 50 fillértől 80 koronáig.**

Menyasszonyi ke Lengyék.

Dralle illatszerek,
szappanok,
fogkefék,
paszták és szá jvizek.

Pipere cikkek,

elegáns *ridikülök*,
p é n z t á r c á k,
szivar és dohánytárcák, legyezők.

Fehér szines, vagy
fekete tavaszi kez-
tyük, tartós harisnyák,
nem szakadnak.

Gyermekek cipő különlegességek.

Férfi divat ujdonságok.

Kalapok,
nyakkendők,
fehérnemüek,
kalapok.

Gallér és kézelők.
I n g g o m b o k,
séta pálcák,
ernyők, harisnyák.

Kézimunkák
és hozzávalók.
Himzőselymek és
fonalak a
legnagyobb választékban.

Villamos és műszaki felszerelési vállalat.

RAKOCZY-UT 5.

Elvállal mindennemű villamvilágítási és erőátviteli munkákat, izzólámpák kezelését, szénpálcák szállítását. Telefon, Telegraf és villámhárító berendezéseket

Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat izzólámpákat fűtő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Szabadalmak kidolgozása és értékesítése. Telefonszám 914. Mérnöki iroda,

Ertsey Zoltán
keresk. vezető.

Reichel Henrik
mérnök.

A Baross-utca 60. számú házban
egy emeleti modern lakás, mely áll 4
szoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó
melléképítményekből

május hó 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca 4. szám.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol
minden szoba- és konyha-butort raktáron van.
Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Bu-
tor tisztítást és szakszerű javításokat a legol-
csóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése
előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a
fenti céget felkeresni.

Gyertyánliget

Máramaros-
megye

a legszebb, legegészségesebb, klimatikus erdei
hegyi gyógyhely, asványfürdő és vizgyógyintézet.

Csodálatos szép magas fekvés, por- és szélmentes,
özöndűs, enyhe levegő, kitűnő ízű és könnyen emész-
tendő tiszta vasiórázások. Teljesen berendezett vizgyógy-
intézet. Legradikálisabb gyógyászat: vérszegénység,
sápkór, idegesség, neurasthenia, gyomor-bélbajok és
női bántalmaknál. Kényelmes, esimes lakások és igen jó
ellátás. Igen mérsékelt árak. — Idény: május—október.
Vasúti állomás: Nagy-Bocskó, Gyertyánliget. — Elő-
nyök: 1. Olesó árak és fésztelen életmód. 2. Enyhe éghajlat
és barátságos környezet. 3. Közelel vasutállomás és jó kocsit.

Interurban telefon.

A fürdőigazgatóság.

Elsőrendű fényezett és matt háló-, ebédlő- és uri szobák különleges fanemekben is feltűnő olesó árban adatkak el.

REISZ MIKSA

BUTORGYÁRA

Békéscsaba — Nagyvárad

Kossuth (Sas)-utca 7.

HÚSVÉT.

Feltámadunk-e?

— Prohászka püspök elmékedéseiből. —

»A sírok megnyílnak és sok szentnek teste, kik aludtak vala, feltámadának.« (Máté 27, 52.)

Jézus a mi feltámadásunk példaképe. Mindenekelőtt pedig lélek szerint kell feltámadnunk amire buzdít szent Pál: »Ha feltámadtatok Krisztussal, az ottfennvalókat keressétek.« (Kol. 3, 1.)

a) Feltámadunk-e? sok a halott. A szentírás ismer eleven holtakat. Ismer holt hitet: »a hit cselekedetek nélkül holt« . . . ismer holt »jócselekedeteket«: »ugy látszik, hogy nagy, erős, gazdag vagy, pedig szegény meztelen koldus vagy« . . . ismer holt kezét, holt szívet; ismer örök halált, melyben megfagy a boldogság vágya. Ismer holt tagokat az egyház testén, kiket Isten lelke nem éltet. S a világ is ismer eleven holtakat; Ibsen ír róluk »Wenn wir Todte erwachen« című drámájában. Holt-eleven szerinte az, ki a világnak él, dolgozik, alkot, szerepel és dicsőséget keres: »es ist nicht der Mühewerth, sich so immerfort abzunützen für den Mob und die Masse und die ganze Welt.« Dolgozni semmiért, ez a világi élet tragédiája, a divina comoedia más, az az örök élet. Elevenholt, aki élni elfelejtett, mert nem értette föl az életet. Ilyen az a nő, az a férfi, ki vad szenvedélyben fölemésztette erőt és végre annak öntudatára ébredt, hogy ez nem élet. Ilyen az a művész, ki mikor művész lett, megszűnt ember lenni. Ki a szépet modelnek nézte és nem értéknek, mellyel szívét eltöltse és nemesítse, ideálokat alkotott, de életében rájuk cáfolt. Művész, ki a művészetért megölte másnak lelkét, hogy azután a bánatot modellálja. Ki önmagán kívül kereste, elismerte, tisztelte, tisztelte a jót, de csak kőbe véste és nem saját eleven öntudatába . . . stb. Szegény világ, nagy hullaház; száraz csontok az Isten elevenítő fúvalmai nélkül! Küld ki lelkedet és az majd terem, terem életet, élő embereket, élő szívet! Ezt a halált kell utálnom, ezt a holteleven téntfergést, ezt a tehetetlen hitet és holt kezét!

b) Feltámadunk hát? ó hogyné támadnánk. E célból mindenekelőtt hitünk öntudatára kell ébrednünk s alvó erőt fölszabadítanunk. Ez

erők átvonaglanak majd rajtunk és kiégetik belőlünk a bűn penészét, a földies, világias, buta érzést, azután megmozgatnak, kifeszítenek, alakulni, Krisztushoz hasonlítani készítenek. Ez életnek számtalan foka van, megvan csiraképen a keresztelt csecsemőben, ébrednek az első áldozásra jól előkészített fiuban. feslik a buzgó, ideális leányban, fejlődik a küzködő és husvéti gyónását jól végző hívőben, megvolt Ábrahám-ban, Judithban . . . megvolt asszisi szent Ferencben, szent Alajosban, megvan a legmodernebb keresztény férfiuban. Mily skálái, mily fugái, mily színvegyületei az életnek! Mindezek dolgoznak a feltámadáson: feltámadnak az igazi, az értékes életre; itt és most támadnak föl és élni akarnak, hogy egykor örökké éljenek. A lelket, az Ur Jézus szellemét támasztják föl magukban; lélekből akarnak élni, lélekkel az életet s nehézségeit éppugy, mint örömeit kiegyenlíteni.

c) A végleges feltámadás hite és reménye ezt a lélekszerinti feltámadást sürgeti. Az örökélet telje és bősége irtózik a jelen élet ürességétől és ezt a jelen életet a maga képére alakítja át. Üres, hitvány, lelketlen életből nem fejlődik ki az örök élet; üres magból nem nő ki a tölgy. Azért kell élnem már itt és most örök életet a földön, vagyis természetfölötti módon, hitből, szeretetből kell gondolkoznom, akarnom, tűrnöm, küzdenem, élveznem, szenvednem, a hit motívumai szerint kell hangolnom lelkemet, a halhatatlanság fúvalmát kell megéreznem, hogy tudjak gyöngeség, nyomoruság fölé emelkedni: akkor érzületemben eljátszom már a boldog halhatatlanság praeludiumát. Ma többször gondolok halhatatlanságomra és örülök neki s kedvetlenségemet legyőzöm vele.

Átkordok.

Áblakod alatt már, de sokszor is jártam
Talán csak meglátlak, hányszor lestem, uártam,
Mindhiába uártam.

Nézz ki egyszer-másszor, be sokszor is kértem,
Nem megyek már arra fogadtam, ígértem
Hiába ígértem.

Bár nagyon jól tudom, hogy senki sem vár ott,
Isten tudja miért, mégis arra járok,
Mindig arra járok.

Karafiáth Jenő.

Mikszáth Kálmán.

Irta és a Szigligeti Társaság Mikszáth-ünnepélyén
felolvasta: Rádl Ödön.

Mélyen tisztelt Közönség és Társaság!

Az egész ország, az egész magyar nemzet egy embernek hódol mostanában, aki nem népeket leigázó, országokat hódító hadverő hős; nem a mai állami és társadalmi rendet gyökereiben, alapjaiban felforgató, átalakító reformátor; aki nem valamely, az emberi munkát tökéletesítő technikai csodamű megalkotója; sem pedig ismeretlen, az emberiség anyagi jólétét századokra biztosító természeti erők felfedezője és új gazdasági erőforrások bőségszarujának megnyitója; de sőt még csak nem is az öblös-torku, hazafias frázisokat hangoztató politikus, — hanem egyszerűen csak író, még pedig »csak« szépiró!

Egy nemzet, egy ország ünnepli ezt a csöndes, szürke embert, írói működése negyven-éves fordulóján, aki soha egyebet nem csinált ezalatt a hosszú negyven év alatt, mint írt, írt; a szépirodalmat művelte, vagyis elbeszélt, mesélt, mondott, humorizált, könnyeket és kacajt fakasztott, szóval a kedélyt, a szívet, a lelket gyönyörködtette s a magyar szépirodalmat igyekezett a nagy kultur-nemzetek irodalmának magaslatára emelni és a közben mindig tiszta költői eszközökkel dolgozott!

És — feltűnő jelenség — hogy az egész ország éppen most ünnepli és hódol meg előtte, most, ebben a nyugtalan, forrongó, erősen materialisztikus irányzatú korban, politikai és gazdasági válságai, szenvedélyes pártharcjai, közjogi küzdelmei közepette; a szociális átalakulás küszöbén, amikor az új doktrínák befolyása alatt a magyar társadalom nagyobbik fele már régen beledobta magát a sivár józanság, a pozitívizmus karjaiba és megtagadva a magyar faj veleszületett érzelmességét, romantikus hajlamait, költőies világnézetét, már egészen elfordulni látszott a költői irodalomtól, azt tagadhatlan hanyatásnak engedte indulni és türte különösen azt, hogy mindjobban elveszítse magyar jellegét és valami idegenszerű keverékké alakuljon át.

Még feltűnőbb és egyenesen csodálatos jelenség az, hogy övel szemben, az ő költői alkotása, műve, irodalmi működésével szemben nem emelkedik kicsinylő, gáncsoló hang a modern népi táborából; hallgat a modern kritika az ő sajátos theoriával és fölényes terrorjával: hallgat, tehát hódol ő is, ünnepel ő is.

Ünnepel egy szépirot, kinek ideáljai, költői eszközei és céljaitól egy világ választja el; akinek költői felfogása, meggyőződése más, mint az övé; ki a régi esztétikai alapon áll, melyről azt hirdetik, hogy ma már a lomtárba való; aki mit sem tud helyesebben; mit sem akar

tudni a tendenciáról a költői műben; sem a verista, sem a naturalista vagy az analitikus irányzatról; sem a komplikáltnak nevezett, valójában azonban beteges és természetellenes lelki konfliktusokról, minő pl. a Bourget »duplicité de l'âme«-ja, vagy az olaszok preesistenzá-ja, (az az egy előttünk élt lény lelki világának átöröklése, ránkhármlása és egyéb ilyen csoda bogarokról — hanem azon az esztétikai alapon indult meg, maradt meg, áll ma is és alkot, mely azt az elvet vallotta, hogy az elbeszélő irodalom és annak válfajai: a regény, a novella, a rajz nem egyéb, mint a polgári élet és a sziv ama küzdelmeinek költészet, melyeket ez a külvilággal folytatni kénytelen; és hogy annak semmi vagy csak közvetett köze van az emberiség külső életének nagy problémáihoz, a társadalom és az államélet aktuális kérdéseire, melyek a mai kor emberét az ő életének csupán külső vonatkozásaiban és viszonylataiban érintik, érdeklik, foglalkoztatják és izgatják.

Minő távolság e között a felfogás és azon elmélet között, mely az elbeszélő, kiváltképpen pedig a regényíró feladatát abban látja, hogy a novellában kisebb, de különösen érdekes lélektani problémákat fejtsen ki, míg a regényben egy világkép megalkotására törekedjék és az emberiség egy lelkiismereti kérdését igyekeznek megoldani!

— Der Roman erstrebt ein Weltbild, und er löst eine Gennissensfrage der Menschheit . . .

És mégis ezen távolság és ellentét dacára, a méltánylás, a hódolat, az ünneplés egyhangu, általános.

En azt a feltűnő jelenséget csak azzal tudom megmagyarázni, hogy újabb üdvös vissza hatás kezd jelentkezni a lábrakapott, tulságosam rideg józanság és azon theória ellen, mely a költői irodalmat is közönséges kultureszköznek tekinti és az aktuális életet mozgató, irányító nagy kérdések: a gazdasági erők harcának és a szociális küzdelmeknek igájába akarja befogni; az egyetemességre való törekvés céljait és az új világrend megalapításának a munkáját akarja vele szolgálni, ha mindjárt az egyén és annak belvilága: a kedély, a sziv, a lélek rovására is; mintha csak a társadalmi tudományok, a szociológia egy ágát képeznék!

Ez a két feltűnő jelenség ebben az általános hódolatban egyrésztől tehát élő tiltakozás az ilyen irányzat ellen, egyben pedig nagyarányú tüntetés a tiszta, vagyis azon költői irodalom mellett, melynek nincs más tendenciája, mint az, hogy a sziveket, a lelkeket gyönyörködtesse, felemelje és amely a Muzsán kívül nem akar más Istennek áldozni.

Hát erre az általános ünneplésre és hódolatra, az, akinek ünneplésére ma összesereglettünk, teljes mértékben rászolgált nemcsak azért, mert negyven évet töltött a magyar szépirodalom és ezáltal a hazai kultúra szolgálatában, — hanem írói egyéniségének kivételességével, írói tehetségének nagy kvalitásaival és a műveiből kiáramló sajátosságos, körülírhatlan, mindenkit megejtő, szinte elbűvölő varázssával.

Pedig alapjában véve a dolgot, Mikszáth Kálmán, — mert hisz róla szól az ének — nem nagystilű szépirodalom, nem nagystilű regényíró, talán nem is regényíró, legalább nem a modern esztétikai elméletek értelmében.

Kevés regényszámba menő művében, p. o. a »Szent Péter esernyője«, a »Különös házasság«, a »Beszterce ostroma«, vagy az »Akli Miklós udvari mulattató történeté«-ben, eszéágában sem volt egy világkép alkotása, vagy az emberiség valamely lelkiismereti kérdésének a megoldása.

Ő inkább csak egyszerű elbeszélő; apró költői képek megrajzolója, jelentéktelenebb alakok és helyzetek cselekvőségének és eseményeinek jellemzetes festője.

Azok közé az elbeszélők közé tartozik, akik — Beöthy Zsolt szerint — a való élet kisebbszerű viszonyaihoz közelednek; azok közt időznek és csapongó, regényes mesék szövése helyett, a társas élet különböző rétegeit min-

dennapi életükben figyelik, ismertebb alakok közt időznek s közönségesebb életviszonyokban keresik a költői elemet.

Azok közé, akik egyszerűbbek felfogásban és előadásban, kisebbszerű lélektani feladatokat tűznek maguk elé s azokat apró vonások halmozásával oldják meg.

Már most: minő mesternek kell lennie egy ilyen elbeszélőnek nemcsak az elbeszélő művészetben, vagyis az előadás művészetében, hanem magának a tárgynak megválasztásában, a megfigyelésben, a szereplő alakok jellemzetes vonásainak meglátásában, megrajzolásában, a költői elem kiérésében, kibogozásában, hogy csupán csak a figyelmet, az érdeklődést fel tudhassa kelteni műve iránt ebben a lázongó, egetostromló korban, melyet már csak a nagy problémák izgatnak; mely lekicsinyölje, vagy tán éppen esküdt ellensége az egyszerűnek, a természetesnek, az idillnek, a költőinek és az elbeszélő irodalomban is óriási magaslatokat, borzadályos lelki mélységeket, megrázó drámai lelki konfliktusokat, párosulva titáni küzdelmekkel, keres; olyasmint, minő p. o. a watterlooi, vagy a borodinoi csata leírása, Hugo Viktornál, Tolstojnál, vagy Raskolnikov folytonos, leküzdhetetlen keringése a büntett színhelye körül és bűnös lelkének rémséges meredélyei fölött Dosztojevszkynél, vagy végül — és ez az igazi világkép és ez az emberiség megoldásra váró nagy lelkiismereti kérdése! — a katolikus egyház reformja és tanainak összeegyeztetése a modern világfelfogással a keresztény-socializmus, sőt egyenesen és közvetlenül magának a pápának utján Antonio Fogazzaro Daniele Cortisában, és újabbán a II. Santóban!

És egy ilyen mester Mikszáth Kálmán . . . aki ezek közt a menybe meredő magaslatok, feneketlen örvények és mérhetetlen horizontok között és mellett is érvényesül, gyönyörködtet és elbájol egy egész már meglehetősen a skepszis és a kiábrándító józanság utvesztőjébe jutott generációt; újabb meggyőző bizonyosságát adván annak, hogy az igazán költői tárgy, az igazi költészet megfelelő művészi előadásban mindig megtalálja és meg fogja találni az utat az emberiség szívéhez.

Mikszáth Kálmán írói egyéniségének és nagy írói kvalitásainak alapját első sorban és főképpen az élet valóságosságához való hű ragaszkodása képezi.

Nem csapong a képzeletben, a regényesben, a föld felett; nem eszel ki elképzelt helyzeteket, különleges alakokat csak azért, hogy az ujság ingerével hasson, hogy mindenáron érdekes, érdekfeszítő legyen, hogy ez eddig még »soha nem létezett« a »noch nie da gewesen« jelszavával kápráztasson.

Megelégszik azzal, ami körülötte van, él, mozog, cselekszik a mindennapi életben; megelégszik az egyszerűvel, a természetessel, úgy, amint ez a való életben előtte jelentkezik, vagy amint az a történeti multban valóságban volt és megtörtént s amint azt az ő költői intenciója, mint közvetlenül előtte lefolyó való eseményt a képzelete, a lelke elé varázsolja — ezt figyeli meg, ebbe éli magát bele, ez rajzolja meg, úgy amint megfigyelte és amint azt ő meglátta: — de ez a megfigyelés nem felületes szemlélet, hanem a dolgok, az események, alakok mélyebb lényegébe, jellemzetességébe való behatolás és azokban a költői elem kutatása, meglátása és feltárása.

Különös tehetsége van a költői elem kiérésére a legegyszerűbb, a legprózaiabb viszonylatok között — ott találja meg s onnan hozza felszínre a költészet aranyát, ahol másnak eszébe sem jutna annak keresése — p. o. a társadalom legalsóbb rétegei között, vagy a történeti mult apró krónikái száraz feljegyzéseiben.

A magyar népeleten kezdte — kezdték ott már mások is, csak hogy mig ezek a nép szokásait, a népelet sajátosságait az ő külsőségeikben adták, vagy adják vissza ethnografikus hűséggel és — szárazsággal, — addig ő ezekben meglátta a magyar népeletet, annak benső karakterisztikonját, filozófiáját és költészetét s az, ami másoknál egyszerű fotográfia, nála jellemzetes poéma.

Példa erre az általa megrajzolt, klasszikusan megrajzolt alföldi, szegedvidéki típusok; az a híres kaszát vásárló paraszt, a tán még híresebb »Rokkant szekér«, vagy Sziráky uram a bicska készítő művész és a többi . . . Példa a »Jó Palócok«, a »Tót atyafiak«, az »Apró gentry és a nép« — mindmennyi egyszerű kistörténeti rajzok, anekdotaszzerű jelenetek, ugyszólván foszlányok, apró cseprő- és tükördarabok, de ebből a színes kaelidoskópól aztán egyszerre egész pompájában, őseredetiségében, megbűvölő erejében lép előnk a magyar néplelek, megrajzolva és elbeszélve csodálatos detail-művészettel, akár egy Memling vagy Meissonnier-kép!

De nemcsak a közvetlenül megfigyelt, a körülte zibongó élet- és cselekvő alakoknak rajzolásában nagy Mikszáth Kálmán — hanem megvan az a ritka tehetsége is, hogy azt, ami a multban történt, amit csak a krónikák feljegyzéseiből, vagy mások elbeszéléséből ismer, megtudja eleveníteni s a közvetlenség erejével vissza tudja adni úgy, hogy az olvasót szinte visszahelyezi abba az időbe, abba az életbe, melyben az elbeszélő cselekmény megtörtént.

Hát hiszen minden művelője a történeti elbeszélésnek, a történeti regénynek vagy korrajznak ugyanazt teszi, vagy legalább igyekszik ugyanazt megcselekedni, — de nagyon kevésnek van meg az a *beilleszkedési képessége*, az a tehetsége, hogy úgy beleélje magát különféle idők, helyzetek, viszonyok és cselekvő alakok szellemébe, gondolkodásába, cselekvési módjába, úgy el tudja találni egy távoli milieu hangulatát, színeit, mint ő.

Ebben a genre-ben legalább is azon a magaslaton áll, mint a népelet megrajzolásában és költészetének bája, varázsa ebben kiválóan érvényesül.

Azok a történetek, a magyar kisvárosok középkori életéből, melyeket a levéltárak poros aktáiból kikutat s cicomázatlanul, a fantázia minden hozzájárulása nélkül, az egyszerűség és a keresetlenség bájával ad elő, mind megannyi kabinet darabok s csodálatos egyszerűségük dacára meglepnek jellemző erejükkel — és ha ennek okát keressük, megtaláljuk abban, hogy az apró, másnak fel sem tűnő, de az ő szemével meglátott és művésziileg kiemelt vonások egymásra halmozása, halmaza varázsolja elénk a megbűvölő s a mi fö: a hű képet.

Csak a »Kisértes Lublón«, a »Szontágh Mária«, vagy a »Beszélő köntöst« kell elolvasnunk, hogy egy bájos történet, egy anekdotaszzerű rajz s egy érdekes ötlet keretében előttünk álljon az elzalogosított szépségi városok élete a lengyel korona uralma alatt; a polgári élet az önkormányozta *Rozsnyón*; vagy az alföldi városok hányattatásának rajza a török-labanc-kuruc korból.

Egyik legnagyobb írói kvalitása, leghatásosabb költői eszköze *Mikszáthnak* a — humor. Ez a humor nem maró, bántó szarkazmus; nem égető, fájó szatira; nem a társas élet viszásságainak, az undorító, a visszataszító jelenségek és jellemhibák kéréltetlen és rideg korbácsolása, — mert ebben már nincsen költészet, ez már nem költői tárgy és feladat, hanem tendencia és didaktika; nem a sziporkázó elemesség, a szellemesség erőszakolása, nem az, amit az olaszok *szernato dekaragione*-nek — az értelem prüszkölésének — neveznek; hanem az igazi költői humor, vagyis humor komoly alapon; az a humor, melynek klasszikus képviselői: *Jean Paul, Sterne*, vagy az újabbkori angol és amerikai mesterek.

Az ő humora szelid, szeretetteljes; nagy emberszerető szívének a melegségétől áthatott, szóval: költői.

Azt látja, érzi, tudja, hogy az emberi élet külső eseményeiben, lefolyásában, úgy a mint azt a világrend, vagy néha a véletlen igazgatja és az emberi lélek kü önöző megnyilvánulásai-ban, világfelfogásában és cselekvőségében úgy amint azt az emberi egyéniség különfélesége determinálja, a komoly és pathétikus, a derült és

komikus momentumok közvetlen közelségben fekszenek egymás mellett; tudja, hogy a fenségesebb a nevelésgestől néha csak egy lépés választja el; tudja, hogy ez nem eredendő bűn, nem jellemhiba, hanem csak emberi gyarlóság, melynek mint a gyermeklélek naivitásának, gonosz csinyjeinek, megvan a maga sajátos kedvessége, különleges bája, költészete s hogy mint költői eszköz üdítő változatosságot, e'even színeket kölcsönöz az elbeszélte eseményeknek és szereplő alanyoknak.

Azt is tudja és érzi, hogy az, a mi félszesség, különködés, viszásság és a mi mosolyra készítő az egyes emberek viselkedésében, cselekvésében, — annak igen gyakran komoly, meghatározó, rokonszenves háttere van, mely — elnézést, kiméleletet, sőt néha dédélgetést is megérdemel a költőtől; mert hisz ez is költői elem az életben, ez is az élet költészete!

Hogy csak egy példát hozzak fel a világ-irodalomból: *Don Quijotte* hőbortjai mögött ott rejtőzik a chevalier de la triste figure meghatározó ideális lelke, emberszeretete s harca a szélmalomok ellen minden nevelésgestje mellett is tiszta költészet: az emberi erő gyöngeségének a tragikumja; a *Goethe* feljajdulása a *Schiller* halálhírére:

— Das Schicksal ist grausam, und der Mensch ist schwach! . . .

És épen ezért egyik legszebb s legerősebb költői eszköze *Mikszáth*-nak az ő humora, mely ha élesen, kacajra fakasztón, jellemzően megvilágítja is egyes alakok vagy társadalmi osztályok viszásságait, soha sem csinál belőlük torz képét, mert belátni enged a háttérbe is: a megindító, a megkapó, az ideális alapra, melyre e viszásságok visszavezethetők és a rokonszenves lélekre, melynek forrásából fakadtak.

Klasszikus példája ennek a szeretetreméltó, kacagtató, de egyben szeretetteljes humornak — a *Gavallérok*, az anyagilag züllésnek indult, de a mult dicsőségéhez, a nagy családi tradíciókhoz megindító komikummal ragaszkodó sárosi gentry rajza, mely önmagát a régi bőség, a régi fény és pompára emlékeztető apró külsőségeknek a fitogtatásával, a látszatával vigasztalja a jelen szűkösnél is szűkösebb anyagi viszonyai között.

Nem svihákok ezek, — akik a nagyözölással, a külső látszat felkeltésével valakit beakar- nak csapni, félrevezetni s tőle valami jogtalan anyagi előnyt szerezni a maguk számára, — hanem alapjában naiv, poétikus lelkek, álmodozók, akik a mindennapi élet nélkülözéseinek keserőségeit ilyen módon enyhítik; nem másokkal akarnak nem igaz dolgokat elhitetni — hisz mindannyian ismerik egymást, mindannyian egyszólván egy család gyermekei, hasonló típusok! — hanem pillanatokra, vigasztalásul önmagukat ámitják csupán senkinek nem ártó hőbortjaikkal és fan-faronnade-jaikkal.

Igy fogja fel őket *Mikszáth* s épen ezért nem is ostromozza maró satirával, nem igyekszik őket rokonszenvtelenné, gyűlöletesekké tenni, hanem kiérezve ezekből a kacagtató típusokból a költői elemet, életüknek, komikus különködéseiknek és szokásaiknak mulattató leírásában szelid humorral megvilágítja lelki világuk nemesebb, emelkedettebb tónusait is.

Ezért hat a *Mikszáth* humora olyan lebilincselőleg s ez teszi a *Gavallérok*-at egyik legélvezetesebb és legművészebb alkotásává.

En legalább annak tartom és nem hiszem, hogy bárki is, olvasva azokat a homéri jelene- teket: a kapu mellett elbujtatott tót gyereket, a kinek az a feladata, hogy vendég közeledtére elkiáltja magát »no libéria«, mire aztán az egész cselédség, vagyis az az egy szál legény — aki mas, kocsis, kertész és szakács egy szemében, — felrántja az avult családi libériát, vagy azt a két nász, akik gyermekeik lakodalmán általános meghatottság és ámulat közepette leicáznak egymásra a hozomány dolgában s azt egy egy szabályszerűen kiállított kötelezvény alakjában nyújtják át a pironkodva hállalkodó fiatal párnak, — vagy végül a nász lakomát követő reggel élményeit, midőn a fényes és nagynevű vendégsereg darabonként szállja vis-za megfelelő gazdáinak a tegnapi pompa: a négyes fogat stb. kölcsönkért attribútumait s aztán ki ki hivatalába: a telekkönyvi irodába,

vagy az adóhivatalba siet irnoki teendői pontos ellátása végett — igazat ne adna nekem abban, hogy ez a rajz a milyen igaz, a milyen mulattató, ép olyan költői megkapó, megindító és rokonszenves és valóságos gyöngye elbeszélő irodalmunknak!

*

Az élet tragédiáit rendkívüli költészettel festi *Mikszáth*.

Nem részletezi siránkozó, hatást vadászó, könyfacsaró módon a tragikus eseményt s nem igyekszik azt mesterséges fogásokkal fokozni, mint a francia drámaírók teszik — hanem az ő lényge, írói egyénisége puritán egyszerűségének megfelelőleg, keresetlenül, szinte zajtalanul, minden pretenció nélkül beleilleszti a tragikum magvát egy megindító, gyakran egy ragyogóan költői kép keretébe s magára hagyja vele az olvasót, hadd fonja tovább a saját lelke és szíve mélyében az így nyert szomorú, meghatározó benyomás szálaát, hadd zengjenek abban tovább a felkeltett bánatos dallam méla akkordjai s hadd igyekezzenek önmagában elsimitani, kiegyenlítani, összhangzásba hozni az emberi élet szenvedéseit, fájdalmait, disszonanciáit és igyekezzenek megtalálni az elkerülhetetlenbe, az Isten akaratába s kifürkészhetetlen céljaiba va ő beletörődés, megnyugvás vigaszát.

Tragikus eseményeket és sorsot festő rajzaiban nem keserít el soha, nem lázít, nem fenyegeti ökleivel a mennybolto, hanem enyhít, békit, szelidít, mert mindenikben ráutal a nagy általánosságra, a nagy természetre, a világrendre, melyben atomok, elsuhanó árnyak vagyunk csupán s a melyben a pusztulás, az elmulás, a szétmállás újabb és újabb diadalmas élet csiráját rejti magában; — és ezt a pusztulást, megsemmisülést s az ezek nyomán fakadó keserűt, fájdalmat bánatot, bearanyozza a költészet glóriájával.

Kévs oly végtelenül egyszerű és mégis olyan mélységes, de egyszersmint annyi költészettel megirt tragédiát ismerek a világirodalomban, mint p. o. a *Piros harangok* című rajzot.

Egy kis fiu tragédiája, kinek őrizetére bizák dolog időn, a mezőn, a szülők kis testvérkáját; őrzi is, őrzi egy ideig a kifeszített esernyő alatt, miközben szíve, lelke megittasul a körötte pompázó természet aranyos napfényétől, ezer színeitől, illatától s az elötte elterülő mért-földekre terjedő roz-és buzatábla embermaggasságnyi kalásztengerétől s az abban csábítóan, hívogatóan ringó, imbolygó kék buzavirágoktól és az ezernyi meg ezernyi vérvörös pipacsfejtől, melyek varázserővel hívják, csalogatják magukhoz — a kis fiu enged a varázsnak, utána indul a piros harangoknak beljebb, mindig beljebb . . . eltéved, nem tud kitalálni a zöld »életből«, a kalászkok összeborulnak feje fölött, elnyelik és mikor a kalásztenger megsárgul, az »élet« megéri, mikor vége a buzavirág-és pipacsnak, csak akkor találják meg már feloszlásnak indult piciny holttestét a gyilkos, de a mindnyájunkat tápláló, de a mindnyájunknak békét és örök nyugalmat adó anyaföldön!

Minő költői egy kép és minő mélységes, de mégis szelid tragikum!

Hát az a másik kis fiu, az író gyermekeinek játszópajtása, aki valaha látott s aztán elvesztette látóképességét s a ki csak a villám vakító, intenzív fényénél képes kivenni ma már — néhány másodpercre az alakok körvonalait s a ki épen ezért folyton az ég felé fordítja világtalan szemét és sóvárogva várja, kérni, hogy nem kezd-e borulni? és mikor borul s a távoli mennydörgés moraja hallik, felélenkül, vidám lesz, mert hát a cikázó villámok fényénél ismét meglátta egy pillanatra a hegyeket, a fákat, az alakokat — a világot!

Minő megrázó és mégis egy szemernyi vigaszszal enyhített tragikum!

Ilyen annak az idegen gyermekleányok a halála és a temetése a *Fekete Kakas*-ban, (mely elbeszélés különben is egyik legszebb alkotása *Mikszáth* költészetének) a ki haza igyekszik ismeretlen falujába; utközben forró lázba esik, összeroskad az országuton s a kit a jó öreg *Kupolyi* uram szekerére fel vesz, beviszi a városba, orvost hívat betegágyához a

vendéglőbe, a hol aztán meghal; a kit eltemetnek anélkül, hogy tudnák ki volt? és mégis muskális cserepet visznek a koporsója után, melynek virágát elültetik a sírjára.

— És aztán? hát egy puppal több van a földön . . . egyéb nem történt . . . Egy puppal több . . . ez az egész . . . — feleli a költő.

Hozzátehetjük még: és sok, sok vigasztaló szeretet! . . .

*

Mikszáth összes írói kvalitásainak a koronája: elbeszélő művészete, mely az ő egyszerűségében látszólagos művésziatlenségében mégis csodálatosan hat, elbájol, szinte megbűvöl.

Nem ismeri — helyesebben: nem akarja ismerni — az előkészítés, a bevezetés, kifejlesztés mesterfogásait. Az ő jelszava az elbeszélésben: in medias aet!

Nem követi a lord *Byron* tanácsát: »kezdeni a legkezdetén« pedig ezt még *Arany János* is ajánlja a *Boland Istók*-ban, hanem igen gyakran, sőt legtöbbször ott kezdi, ahol ő jónak látja.

Megragad egy alakot, egy epizódot, egy képet s abból kiindulva hol egyenes irányban, hol pedig divaguálva, szerte kalandozva — felszed utjában virágot és színes kavicsot; majd elméláz egy történeti emléken, a természet, a tájék valamely szembeötölő szépségén, elmondva közben egy mulattató adomát, egy kacagtató ötletet, egy találó hasonlatot, de azért az olvasó mégis érzi, hogy szorosan a tárgyhoz tartja magát s hogy így közeledik az esemény kifejtéséhez; míg végre ebből a rendszertelenné látszó tarka egyvelegből — mint mozaik-kövekből összerakva — előttünk áll a kép: a derült, a bánatos vagy a tragikus, de a mindig valóságos, találó, a mindig művésziileg megrajzolt, költői kép.

Részletrajza nem terjengős; egy-két odavetett ecsetvonásból áll csak, de ez többet mond, jobban magyaráz mint akár egy egész kötetnyi Sablonos képsorozat.

Legfőbb ereje, hatásának titka — szintiszta magyarsága.

Egész élete, negyvenéves írói működése, alkotásainak összessége a magyar földnek, a magyar életnek, a magyar népnek, a magyar társadalomnak van szentelve.

Nem kalandoz idegenben; nem keres, költői tárgyat, alakokat, eseményeket másutt, csak idehaza, a magyar földön; költészete szinte összeforr a hazai talajjal, a hazai levegővel; írói hitvallása ugyanaz, ami a *Szózat*-é —: a »nagy világon e kívül nincsen számodra hely« . . .

Ez nem is ejthet csodálkozásba senkit, mert ő maga is tősgyökeres magyar típus; a lelke, a szíve, az értelme, a gondolkodása, a világnézlete, minden idegen máztól ment kulturája, exkluzíve magyar! és épen ezért nemcsak folytonos kontaktusban van a nemzeti lélekkel, hanem ő maga is annak egyik emanációja.

Neki nem kell kutatnia, nagy gonddal és fáradsággal keresnie annak intim megnyilvánulásait, mert meglátni, megérezni t-nitja őt, rávezeti őt a saját magyarsága — neki csak önmagába kell mélyednie, hogy mindaz, amit a benső szemlélet eredményeként a felszínre hoz, jellemzetesen magyar legyen.

*

Ime, mélyen tisztelt közönség és Társaság, az, a kinek egy egész nemzet hódol mostanában; akit ünnepelemek, dicsőítenek országszerte, pedig hát nem tett egyebet csak írt, elbeszélte magyar dolgokat, magyarul, magyar sziveknek.

Tudom, hogy a róla nyújtott kép gyarló és fogyatékos — hisz még az oly méltán híres karcolatait a legutóbbi évtizedek parlamentáris életéből és vezérlő alakjairól sem említettem fel és nem emeltem ki — de hát *Mikszáth Kálmánt*, az ő költészetét, írói egyéniségét, helyét a magyar irodalomban, hatását a magyar kultúra fejlődésére, kellőleg és érdeme szerint jellemezni, méltányolni, megjelölni és kimutatni — az irodalomtörténet és a hivatalos esztétikusok feladata.

En csak a *Seigheti-Társaság* hódola-

tának, meleg szeretetének akartam tolmácsa lenni a nagy magyar író iránt, a kinek költői es nemzeti ideáljai a mieink is és a kinek országos ünneplésében újabb bizonyítékát látom annak, hogy helyes uton jártunk és járunk akkor, mikor ezekhez az ideálokhoz tántoríthatlanul ragaszkodunk s azokat — kicsinylés, gáncs, gúny s a maradiság ránk zúdított vádjai dacára — hiven ápoljuk és ápolni fogjuk a jövőben is.



Szárnysegetten.

Napsugaras kikeletről
Nem lesz többé soha álmom,
Nem röpködök soha többé
Égre törő büszke szárnyon.

Nem tekintek a magamból,
Gunyakacajjal, szerte-széjjel,
Álmairól rég lemondtam
Szakított a diésőséggel.

Már a dalt is elfeledtem,
Melynek szárnyán nevedtem,
Régi nóták... édes álmok
Én a földre visszazálok,
Megtörtten, szárnysegetten.

Ifj. Issekutz Gergely.



FELTÁMADÁS.

Unt, mogorva arccal haladt Barkai ur a dugszagdag úzér a poros, csöndes főutcán. Szemei szinte idegenkedve meredtek a méltóság-teljes, hallgatag palotákra, a nesztelenül tova-gördülő gumirádlisokra és a változatlanul komoly arcu kocsis, inas népségre. Eszébe jut hirtelen, hogy milyen irtózat tölti el, mikor a sima ruhás, halk szavu, nyugodt mozdulatu úri emberekkel s a bájos, hamvas arcu, csipke és selyem felhőkkel előmosolygó női fejekkel találja magát szemközt. Ugy nem illik közéjük ő, érdes hangjával, hevesen hadonászó karjaival, szüntelenül nyugtalanul mozgó, kutatva szereterepedő tekintetével és durva, esetlen, vörös kezeivel. Valahányszor megpillantotta egyik-másik magasrangu ismerősét a távolban, mindig olyan félve közeledett felé s oly hálával fogadta volna, ha az irgalmas föld szét-nyilva eltemetné őt, a szemközt jövő elegáns, könnyed, a gunyorosságig udvarias emberek elől. Érezte, hogy az ő szereplése köztük csak a „megtört” szánandó vergődése.

Miért is irtózik úgy az emberektől?

Nem így volt régen, a boldog, gondtalan, de átnyomorgott fiatalság idején. Vidáman, nyugodtan nézett mindenkinek szeme közé. Csak mióta dugszagdságra tett szert, mióta neki is finom a ruhája, mesterkelt a beszéde, angolosan borotvált az inassa, csak azóta vesztette el azt a nyugodt önbizalmat. Minden hangos szóra ijedten mered maga körül, minden hirtelen mozdulatra védekezve tartja maga elé kezeit. De ezt is csak egy idő óta. Mióta nagyon is érezhetővé váltak a küzdelmekben, hamis és igaz munkákban eltöltött hosszú, hosszú évek. Sőt, most néha még — az eddig elfeledett Isten is eszébe jut és remegő félelmektől hideg verejték üt ki az arcán, ha az igazságos ítéletre gondol. Talán a templomba is bemenne néha, ha nem félne attól, hogy erős zavarából mindenki kitalálná azt, hogy évtizedek óta nem lépte át a szentelt hajlék küszöbét. Pedig az is megtörtént vele az utóbbi időben, hogy szomorú, fájdalmas merengéssel hallgatta a templomok mélyen konduló, imára hívó szavát. Az is igaz,

hogy egy-egy ilyen csöndes melázás után riadtan, egészen neki vörösödve nézett maga körül s lopva mint a tolvaj, futott tovább. Ez a borzasztóan nyomasztó érzés különösen akkor fogja el, mikor a fárasztó, tülekedő napi élet után, befordulva e csöndes mágnás negyedbe, lassu léptekkel vánszorog fényes, pazar mulatóságairól híres palotája felé. Pedig az alkonyodó tavaszi nap olyan szép, a szellő gyöngye lengedezése olyan hűsítő. Talán ez a forrongó, zajhos szokott lélek fél a nagy, nyomasztó csöndtől, ami egészen elborítja a hosszú utcát.

Nem jó ez a némaság. Sok olyan gondolatot hoz életre, ami régesrégől eltemetve szunyadozik a szív mélyében. Ez a langyos tavaszi este eszébe hoz egy másikat, mikor mint apró kis gyerekek, elnyújt, foltos ruháskában, mezitelen kis lábaival tipegve futott egy jószágos arcu emberpár és sok apró kis testvér között. Nem tudja már, milyen alkalommal lehetett, de arra egész határozottan emlékszik, hogy templomba vitt utjuk. És, amint beléptek a komor, sötét, boltíves ajtón, ő csodálkozva csapta össze kis kezeit a sok szépség fölött, mi tágranyilt szemei előtt csillogott. A sok-sok, remegő fényvel égő gyertya között, szelid csillogású tárgyat tartott kezében egy fehér ruhás, magas alak. Mindenki letérdelt. Szülei csak alig tudtak helyet csinálni a gyerekeknek s őt is, kit addig atyja tartott karjain, letérdellették maguk mellé. Rongyos, foszladozó szélű kalapját kezei között forgatva, kivácsi szemeivel jobbra-balra bámult, s egész tisztán emlékszik rá, mint remegett kis szive valami bűbajos, édes boldogságtól, mikor felzúgott az orgonán egy magasztos, ujongva örvendő ének és a sok nép körülötte mint énekelte egy szívvel-lélekkel a hálaadó imát örömkönyek között. Ő is szerette volna értelmetlen és öntudatlan lelkének érzéseit elzengeni a többivel, de akkor még nem talált rá szavakat. Azután meg, nem próbálta többet soha. Lassanként elmosodott a kép sok egyébbel együtt és talán fel sem támadt volna, ha nem fáradt volna ki nagyon az élet harcában, ha nem látta maga mellett elsuhanni minduntalan egy-egy alakot, ki megilletődött arccal, kezében imakönyvvel halad, mind egy irányba, és ha nem volna ez a mai est ép oly szeliden enyhe, mint az a régesrég alkonyat.

Hova is mennek vajjon az emberek ma?

Barkai ur, az imént átélt emlékekből bátorságot merítve, lélekzetvisszafojtva követte őket. Izgalommal állott meg a nagy templom erős, barna ajtaja előtt és csak félve, lopva lépett be rajta.

Mélyeséges csönd volt odabent.

A máskor zugó orgonán nem hallatszott lágy, édes dallam. Mindenki lehajtott fejjel, magábaszállva ült helyén. Panaszos, szomorú hangon énekeltek a kántor és az érces férfihang most úgy el van telve fájdalommal. Minden, amit a pap beszélt s a válasza reá oly szivertázó, megindító volt. Nem sokat értett belőle, mert lelkét úgy elborították az új benyomások, hogy gondolkozni sem tudott s csak akkor eszmélt, mikor a többi néppel ő is elhagyta a templomot és az utcán előtte haladó két nő beszélgetése megütötte fülét. Azok az asszonyok az ő fényes, drága utcájában laktak és most sötét, egyszerű ruhában mentek előtte gyalog.

— Bizony, — mondotta az egyik — mi vétkes emberek nem tudunk hálával eltelni a mi véghetetlen kegyelmű Megváltónk iránt, ki olyan sok szenvedést és megaláztatást türt el miértünk, az ő isteni véghetlenségű szeretetével.

A másik elgondolkozva tette utána:

— Ha csak kissé igyekeznénk leróni azt a mi szeretetünkkel, amit szenvedő és hidegszívű embertársaink iránt kellene éreznünk, mennyivel kevesebb volna a szenvedés a földön.

És, amint megfordulva Barkai urra esett pillantásuk, az érzelmek benyomása alatt megennyhült tekintettel viszonzták köszönését. Barkai ur tünődve gondolkodott el azon, hogy mi okozhatta a változást a máskor büszke, gögös

arcokon. És egyszerre eszébe jutott az imént hallott pár szó a szeretetről...

Ez... ez... A szeretet van kiveszve az ő szivéből, mióta egyedül maradt a nagy világban. Azelőtt becsületes, boldog és munkás volt a szeretet nevében. Mióta nincs senki körülötte, nincs akit féltsen a szomorú, bubánatot okozó felfedezésektől, a saját lelkiismeretét pedig rég elaltatta. Egy ideje nyugszik az utolsó kedves halottjával, kihez szeretet fűzte. S azóta nem ismert sem Istent, sem embert, csak a vagyont.

Másnap megint ott volt a templom felé haladó áhitatos keresztények között Barkai ur és — habár előbb szorongva lesté az arcot maga körül, később — egészen elmerült a szomorú szertartás részleteibe. Az ének uegint olyan bus volt, a pap beszéde olyan fájdalmas és egyszerre csak teljesen csupaszon, minden ékességeitől megfosztva maradt előttük az oltár.

Barkai ur most már el nem mulasztott volna egy percet a templomozási időből és ki-mondhatatlan fájdalom szorongatta szivét, mikor a Megváltó keresztrefeszített, sebektől elborított testét nézte s mikor a halványan pislogó tizenhárom gyertyaszázból kialudt az utolsó is... Hazafelé menet félig örömmel, félig remegve gondolt rá, hogy mikor e szavakkal befejezte predikációját: „Lehajta fejét s kiadá lelkét”, ő majd elsírta magát.

Egyáltalán valami változást vett észre magán, melytől mintha idegenkedve, félősen húzódtott volna vissza, de mely erősebb volt az ő félelménél s amit lelkébe szállt, enyhületet hozott magával. S amit nem tett meg soha eddig, most egy rongyos ruhás gyerekek pénzét adott és megsimogatta borzas fejét. Ő maga is elcsodálkozott rajta, nem az adományozáson, hanem a simogatáson.

Diszruhába öltözött sokaság között szorongott Barkai ur és remegő szívvél emlékezett egy-egy régi napra, mikor ép így állott a tömegben és ép így ragyogott és tündökölt a szép fehér oltár a sok gyertyafényben. Mikor egy magas, aranyos ruhába öltözött alak ép így tartotta magasra kezeiben a térdreborult nép előtt a szeliden ragyogó szentséget és a sok báantos szomorúság után ép így zugott fel boldog, ujongó vidámsággal a hálaadó ének zengő orgonaszó mellett. Még a harangok mélyen konduló hangja is, mintha a hosszas hallgatás után megfiatalodva, új erővel csengett-bongott volna.

És Barkai ur egészen átváltozott, megtisztult lélekkel, hittel teljes szívvél énekelte együtt a néppel, hogy: „Feltámadt Krisztus e napon” és úgy érezte, hogy az ő üres, hideg szivében a szeretet Istene csakugyan feltámadott.

Boér Margit.



Te vagy az élet...

Te vagy az élet, te vagy az álmom,
Te vagy a jóság, te vagy a fény.
Szomorú árnyék rád sohse szálljon,
Bánatodat majd hordozom én.

Soha se tudd meg, mi az ha büszke
Szívben a szégyen lángja lobog,
S arcodra ég ki pirral az üszke,
Mint nekem is, ki csak álmodozott!

Soha se tudd meg, járva gyönyörben,
Hogy a csalódás téli szele
Űzi a fényt — s végül letörönten,
Visz, visz a sir nyugalma fele...

Alfay Zoltán.



Nemzeti táncunk.

Irta: Kacsvinszky Andor.

A farsang zaja elült, a magába szállás esőndes gondolatával elmélkedem a farsangi történetek földidézésével, amelynek egy esélye megragadta figyelmemet.

Az emberiség fejlődésével tagadhatatlanul az ősi szokások, sajátos jellemző tulajdonságok is bizonyos változáson esnek keresztül, amelyek többé-kevésbé az idegen eiemekkel érintkezés behatása alatt állottak elő.

Ha néhány évtizedet veszek csak boldogtalan hazám társadalmi változásából, az oly szembe szökő eltérést mutat a régítől az ősi eredeti jellegzetes szokásoktól, hogy majd nem egyenes ellentétben áll a multakban érénynek ismert hamisítatlan magyar társadalmi mozzatokkal.

A szertelenségek korszakát éljük. Ahol még az egyéni hajlamok különkedései is utat találnak a feltűnéshez, hová ez a bizonyos viszketeg kergeti, mely a társadalom minden rétegében járványszerűleg lép föl. Az egyéni képesség már a feltűnési viszketeg keretében, amely rendesen igen csekély szokott lenni — ugyszólván dobszóval felcicitálása — semmi esetre sem magyar tulajdon, de távol állott a hivatkozás mindig tőle. Ma azonban a járványa van a »Noch nie de gewesen« szokásoknak.

Vegyük a mi nemzeti táncunkat, a csárdást. Ez lenne még felszinen az ősi magyar táncok közül, de az izléstelenség vagy a tethetetlen bárgyúság ezt is ki akarja vetkőztetni abból a jellegéből, ahogy azt a magyar ősi erényekkel ősi tüzzel táncolja, sarkantyujával minden ütemét kipengetve, szilaj jókedvében táncosnőjét meg forgatva lejteni el, úgy ahogy apáinktól még idősebb korokban is láthattuk. De ma csárdás címén látunk mindenféle szertelen ugrádozásokat, különösen megbotránkozott izléstelenséggel a magyar csárdás zenéjére »Bostont« ugrálni. Ezt az Amerikából becsempészett matróz táncot, amelyet a páva illesztgető lépésétől egész a bakkecske szökődséig minden alakban lehet táncolni, olyan tág méretben mozog. Természetes, miként a neve is mutatja hasonlóan amerikai tengerparti városban született, hol a hajóról elszabadult matróz legénység viharos, saját külön mulatságaiban látott először napvilágot. Emellett bizonyít, hogy a csendes lépéstől a bukfenecig táncolva minden alakban el van fogadva. Hogy a matróz állapotától függött, hogy a csöndesen lépkedő, vagy hevesen ugráló formájába volt-e képes a bostont táncolni. Még a limbachi svábnak is megbocsátottam, hogy a »Körösi lány« nótájára a Czepperlit táncolta rendes keringelésben — mert hazafias érzéssel csinálta, jól esvén a magyar zene — a csárdás lejtemét nem tudta megtanulni! . . .

De a magyar ifjunak meg nem bocsájtom, hogy a csárdás táncosok közül kiválva idegen bakugrálásokkal tördösse táncosnőjét magyar muzsika mellett és ily módon értékelje saját külön képességeit.

De apellálók a magyar leánysereg honleányi érzelmeire is, ne engedjék magukat a mi nemzeti táncunk helyett a csárdás tánczenéjére stigline ugrálásokkal kifárasztani és agyongyötörtetni! . . .

A másik becsempészett tánc a Kake-Valke! Istenem mily iszonyu név!! Ez pedig az afrikai négerektől ellesett vad ugrádozás, amit a művelt fehér ember nem áttal utánozni. Ennek fő művésze a szertelen láb emelgetésekben nyilvánul, amely természetes, hogy megint kevés öltözéket tételez föl, amennyiben tudjuk, hogy a néger az európai fogalmak szerint legalább is hiányos öltözékű!

Ebben az a szerencse, hogy olyan tért nem hódított, mint elődje a »Boston.« Nagyhangú frázisok zognak folyton a levegőben, hogy a magyar maradjon meg magyarnak, de ez mind hiába, ha idegen befolyásoknak még a társadalmi téren is engedünk igaz magyar voltunkból eltávolító befolyást!!!

A magyarnak ütött utolsó órája, ha még a csárdás táncában sem ismernek rá, hogy magyar!

Kis szobámban . . .

*Kis szobámban ülök csendes némaságban,
Körülöttem árnyak, szürke esthomály van,
Mint az őszi idő, borongós a lelkem . . .
Érzem, hogy elmúltak az évek felettem.*

*Eljönnek a napok, elmúlnak az évek,
Sírba dőlnek velük a legszebb remények . . .
Nem marad más semmi, csak a múlt emléke
És a jövőnek csalfán festett képe.*

*Kandallóm kialvó zsarátnokát nézem,
Megannyi ismerős tűnik fel előttem;
És a kicsi lángok alakokká nőnek . . .
Halvány emlékei az elmúlt időknek.*

*Halvány emlékei, de még milyen szépek,
Hogy így látom őket szinte újra élek . . .
Tavasza volt még akkor, virágos és derült,
Oh! az a bohó szív is másképen hevült.*

*Hejh! másképen dalolt régen a madár is,
Más virágot hozott talán még az ág is,
Telve volt a szívem édes szerelemmel,
Ma már semmi mással, csupán emlékekkel.*

Szász Sándorné.



Az aranyérem.

Amerikai történet.

Irta: Mark Twain.

Jack barátom szenvedélyes footballjátékos. Én is, csak bennem kevesebb a rendületlenség. Mikor nemrégiben a nagy matchet rendezték, Jack mindenáron ott akart lenni. Bement hát a főnökünkhöz és szabadságot kért délutánra, azzal az ürügygel, hogy meghalt a nagynénje. A főnökünkben van emberséges érzés, meg aztán ő is barátja a footballnak s midőn megadta az engedélyt, azt a kérést fűzte hozzá, hogy Jack még azon este beszámoljon a néni temetéséről és a goalok számáról; így nem kell majd a reggeli lapokban utána keresni. Nekem is ugyanakkor lett volna szükségem egy szabad délelőttre — nem a football miatt, hanem egészen más okból. Délelőtt úgy sem rendeznek matcheket. Ha azonban én is egy halott nagynénivel állítok be, az először is valószínűtlennek tetszik, másodsor kegyetlenségnek tartottam volna részemről, hogy egy nem létező nagynénit mindjárt kivégezzek. Azt mondtam tehát, hogy súlyos beteg, minden percben válság várható és egész délelőtt mellette kellennem. Ezt a közeputat sem választottam meg egész okosan, mert a főnökömmel nem fért a fejébe, hogy miért akarok éppen délelőtt a néniem mellett lenni. Miért nem próbálja meg éjszaka? — kérdezte. — Épen, mert olyan súlyos az eset — kaptam a szavába — hogy éjszaka is, meg a rákövetkező délelőtt is ügyelnem kell rá.

— No jó, — hagyta rám a főnök — nem akarom akadályozni rokon kötelessége teljesítésében. Meglehet, hogy nagyon csinos és fiatal a maga nénije — tette hozzá fürkészően reám tekintve.

— Óh, a néniem már nagyon öreg — feleltem én ártatlan képpel és aztán ujjongva távoztam.

Sietek megjegyezni, hogy csak félig hazudtam. Se fiatal, se csinos nem lehetett a néniem, mert néniem egyáltalán nem is volt. Nem ő miattá kértem szabadságot. Akiért ezt megtettem, aki egész szívemet megtöltötte, az igazán elképzelhetetlenül csinos, bájos és mindenekelőtt fiatal volt. Dy volt ő, a főnökömmel csodaszép leánya. Odahaza Diánának nevezték, de az én számomra csak Dy volt s ez az egyetlen szótag egész világot foglalt magában. Annak is meg volt az oka, hogy ezt a délelőttöt választottuk. Mi látni akartuk egymást, de azt persze nem akartuk, hogy mások is lássanak bennünket. Dy mamája épen e délelőtt falura utazott rokonaihoz, a papa meg

a leltározással volt elfoglalva. Igaz, hogy e miatt nekem is az üzletben kellett volna lennem, de ha az ember nagynénje épen ilyenkor lesz súlyos beteg, el lehet neki nézni ezt a kis mulasztást. Szóval a körülmények szerencsésen összejártak arra, hogy egy pár órát együtt tölthessünk.

Az üzletből rajtam kívül senki sem járhatott a városban; más ismerősöm alig volt és így számíthattunk rá, hogy zavartalanul sétálhatunk. Tervünket is elég okosan csináltuk meg. A nagy nemzetközi iparkiallítást akartuk meglátogatni. Ezer meg ezer vendég van ott, jobbra vidékiek, külföldiek, akiknek tömegében észrevétlenül elvegyülhetünk. Hiszen nincs is szebb a világon, mint az édes szerelem titka! Dy karját az enyémbe öltötte és így csusztunk át együtt a forgó ajtón, mely pedig jog szerint csak egy ember számára való. Ami fiatalok vagyunk, egymáshoz simulunk és szerencsésen bejutunk egy szakaszban. Hanem úgy látszik, valami még sem volt rendjén. Látom, hogy előttünk néhány feketeruhás ur izgatottan ugrál. Integtetnek. Megállunk. Mögöttünk nagy zörgéssel zárják el a bejáratot. Egy tucat rendőr legott körbe áll, hogy a tömeget visszatartsa. Egy ünnepélyes ur lép elénk és szólásra készül. Éreztem, hogy a szívem verése megáll és elsápadok. Itt talán még jegyzőkönyvet vesznek fel és az egész világ másnap olvashatja, hogy Mister Leo Appleton és Miss Diana Stevenson csalni akartak, mikor karonfogva egy szakaszban hatoltak be a kiállítás területére, holott tisztesség szerint két szakasz dukált volna nekik. Hiszen csalásról nem lehet szó, mindkettőnknek megvan a belépőjegye, igazolhatjuk magunkat, hanem a titok, mégis csak titok . . . Egyéb történet, amire épen nem voltam elkészülve. Az ünnepélyes ur kétségbeesett pillantást vetett a kezében tartott papírlapra, azután a következő szavakkal fordult hozzánk:

— Mélyen tisztelt Nagysád, mélyen tisztelt uram! Mint a kiállítás elnöke kérek engedélyt arra, hogy Önöket egy pillanatra feltartóztassam. Örvedetes pillanat ez és kívánom, hogy Önöknek is mindig kellemes emlékezetében maradjon. Az igazat megvallva, engem egy kissé zavarba hoztak. Mi azért gyűltünk itt össze, hogy kiállításunk miliomodik látogatóját üdvözölhessük. Egy emberre számítottunk és Önök nagy meglepetésünkre és előre elkészített beszédem kárára, ketten jelennek meg. Am ez a körülmény mit sem változtat a tényálláson, sőt hajlandók vagyunk azt kedvező előjelnek vélni arra nézve, hogy önök, a mint előttünk állanak, a valóságban is azok . . . vagy azok lesznek . . . egy test és egy lélek . . .

Viharos tetszés szakította itt félbe a szónokot és ez megisméltódott és annál erősebb lett, minél jobban pirult Dy. Én a dolgot egészen elfogadhatónak találtam, még akkor is, mikor nekem egy aranyéremet, Dy kezébe pedig egy diszkótésű katalogust adtak. Rémitőbb volt még azután. A szónok folytatta:

— Holnap az önök neve híres lesz. Megsürgönyözzük a világ összes hírlapjának és az összes képes újságokban meg fog jelenni uraságod és az ifju hölgy . . .

— A feleségem, vágtam közbe elszántan; most már ugyanis mindegy volt.

— És bájos felesége arcképe — folytatta hajlongva. Egész Newyork ünnepelni fogja önöket holnap.

Az elnök most a nevetem óhajtott tudni. Én persze a világerő sem voltam hajlandó elárulni; de mit mondjak? Mig ezen töprengök, érzem, hogy hátulról meghúzzák a kabátomat. Visszafordulok és egy potrohos urat látok egy még potrohosabb hölgygel; a fülemből sugja:

— Ha kedves az élete, mondja ezt: Sam Butterworth!

Nekem kedves volt az életem és bemondtam hűségesen: Sam Butterworth. Az elnök erre az egybegyűltekhöz fordult és indítványozta, hogy háromszoros hurrát kiáltssanak tiszteletünkre. Mikor ez is megtörtént, felszóltott minket, hogy vele vonuljunk a fényképező pavillonba, ahol megtaláljuk a fotografust s az újságírókat. Én azonban kijelenttem, hogy vezetés és fel-

tűnés nélkül akarok odajutni. Tiszteletben tartották szerénységünket és így végre kivergődhettünk a fömegeből. Valami mellékkijáratot kerestünk, amelyen át megszökhesünk, mikor újra megrántják a kabátomat. Megint az a vastag ur volt, kipirulva és csöpögve az izzadságtól.

— Uram, szól lelkendezve, ön úgy látszik, nemcsak pénzügyileg akar tönkretenni, hanem meg is akar gyilkolni. Három nap óta egész vagyont dobtam ki. Három napon át egyebet sem teszek, mint frissen váltott jeggyel családgalok a forgó ajtó körül. Be, ki, be, ki. Én kiállító vagyok... Hiszen bizonyára ismeri az én híres nadrágtartómat: egy nyomás, a nadrág fenn van, egy nyomás, a nadrág lent van. Pardon! Mint kiállító vagyok szabadjeggyem van, de a szabadjegyesek nem a forgóajtón jönnek be. Én akartam a milliomodik látogató lenni. Gondolja el, micsoda nagyszerű reklám! Cikk, arckép a világ minden lapjában...

Csakhamar megértettük egymást. Az aranyérmét nem mint sportember kaptam, tehát eladhattam neki. Kaptam érte huszezer dollárt. Ebből csinos nászajándék került ki Dy számára. Butterworth ur és felesége pedig siettek igazolni magukat az éremmel a pavillonban, ahol a fényképész és az újságírók vártak rájuk.



F E L I

Irigylitek a felhők madarát,
Mert az felülről nagy távolba lát.
Bátran repül fel messzi, messzire,
A föld porához mi sem köti le.

A léleknek is vannak szárnyai,
Ő is madárként tudna szállani.
Az égig menne édesörömet,
Dehát a földhöz lánzóla a test.

Csak egyedül a költő-képelet
Tépheti el e nyüzsgő kötelet.
Csak a költői lélek szállhat el
A ronda rögtől, a magasba fel.

Gyorsabban szárnyal mint a sasmadár,
Előtte nincsen semmi akadály.
Tal, tal repül a csillagzat körén
S szárnycsattogása egy-egy költemény.

László Andor.



A gróf ur husvétja.

Irta: Csát Géza.

— Jean, milyen nap van ma? — kérdezte szolgájától, délután két óraker ágyában gróf Csányi Tibor, ki az éjszakai nagy kártyaparti után csak most ébredt fel.

— Husvét vasárnapja van méltóságos uram.

— Tehát megint ünnep van. Nem szeretem ezeket az ünnepeket. Ilyenkor nagyon is elevenek az utcák és tulságosan lármázik a nép. Mit gondolsz Jean, mivel lehetne a mai délutánt agyonütni?

— Remek tavaszi nap van odakünn. Egy sétakocsizás a ligetbe — érdekes volna. Dehát a méltóságos ur nem szereti a zajt, a vásári sokadalmat.

— Igazad van, nem szeretem De ha elgondolom hogy a suhogó selyemruhás asszonyokkal is jól laktam és az orfeumok, színházak sem nyujtanak valami újat, talán mégis a ligetbe kellene ma kísétálnom.

— A liget ma nagyon érdekes. Egész népvándorlás van a liget felé. És már működnek a mozik, körforgók, sőt a nyári vendéglők is megnyitáltak. És friss, tűzesszemű, kartonruhás

varrólánykák örülnek odakint a ligetben a tavasznak.

— Ne mondjad! Látod, ez már olyasvalami, amit érdemes megnézni. Helyes, ma kimegyek a ligetbe.

— Befogassak?

— Nem. Gyalog fogok kísétálni. Készítsd elő egyik viseltebb ruhámat, azt akarom felvenni.

Az inas meghajolt és távozott, a gróf meg felkelt ágyából. Szelidarcu, kopaszodó, szőke harmincéves ember volt a gróf. Bágyadt, érdekes szeméből visszatükröződött a világlátott, mindent megunt ember. Életének felét Párisban töltötte, csak nemrég tért onnan haza a fővárosba és rengeteg vagyonának kamatait most az itteni kaszinók zöld asztalainál forgatja, hol kedvezően, hol meg kedvezőtlenül.

Az inas behozta urának ruháját. A gróf felöltözött és kinyitotta szobájának egyik ablakát. Pompás tavaszi levegő ömlött a szobába. A ragyogó napfény jóleső meleget árasztott és a grófnak eszébe jutottak inasának szavai. A friss, tűzesszemű, kartonruhás varrólánykák, a kik most künn vannak a ligetben. Az annyira megutált selyemruhás, csipkés, ékszeres, affektáló nagyvilági nők után, valami izgatott, nagyszertű dolog volna ismeretséget kötni egy kartonruhás, üde varrólánykával.

Félóra mulva már ott sétált a gróf a széles, pompás Andrassy-uton, ment a liget felé és szívta a balzsamos tavaszi levegőt.

A pompás tavaszi nap fél Budapestet kicsalta a ligetbe. Ezrével sétált a nép, mely a legvegyesebb elemekből állott. Katonák, cselédek, iparosok, urak és urnők egyaránt kivették részüket abból a sok szórakozásból, a miket a liget egyformán nyújt mindenkinek. A mozik, hinták, ringlispilek, nyári kávéházak és vendéglők, mutatványos bódék egyformán zsufolva voltak. Örült mindenki a tavasznak, a szabad idejének és mindenki kihasználta a kínáló szórakozást, amint csak lehetett.

Az életörömtől megcsömörött Tibor gróf meglepetve nézte a ligeti boldogságot. Csupa boldog, derűs embert látott maga körül. Tehát még vannak emberek, a kik élvezik az életet. És lassanként ő is felmelegedett a ligeti hangulattól. Blazirt arcán gyöngye mosoly jelent meg és érdeklődéssel nézte a hullámzó tömeget. A leányokra, a kacagó, ünneplő varrólánykákra meg különösen melegen nézett és nem egy leányka, akár egy nagyvilági nő, úgy incselkedett véle, úgy mosolygott vissza reá.

A gróf határozottan jól érezte magát. Egészen felvidult és halkan füttyörészve bement egy nyári kávéházba, hogy valamit egyék. A helyiség zsufolva volt. Sehol üres asztalra nem talált. Körülnézett. Egy asztalnál két nő ült. Egy egyszerűen öltözött idősebb nő és egy leány. A leányon megakadt a gróf szeme. Üde, fiatal, karcsu és kíváncsian nézett leányka volt. Egyszerű kék-fehér csikos karton ruhácska simult plasztikus termetéhez és bluzára egy szerény ibolyacsokor volt tűzve. Feltűnő fehér arccskája, éjfekete dus haja és sötétkék szemei egyszerűen elbűvölték a gróft. A leányka észrevette a gróf fürkésző nézését, gyöngén elpirult és lesütötte szemeit. Mint valami mágnés, úgy vonzotta a gróft a leányka. Meg aztán hely sem volt már a kávéházban. Hirtelen elhatározással a gróf az asztalhoz tartott. Ott megállt, megemelte kalapját és engedelmet kért, hogy leülhessen. Majd még hirtelenebb elhatározással bemutatkozott:

— Kovács Ferenc bankhivatalnok vagyok.

A leányka fülig pirulva, halkan szólott:

— Kovács Klári... az édes anyám.

A gróf sonkát rendelt és közben nagyon díszkreten, nagyon lágyan nézett a leányra. A zene, az irgalmatlan rossz cigányzene pedig szólott. És felvillanyozta a leánykát, a ki a zene ütemei szerint ringatta kecsesen testét és felvillanyozta a gróft, a kít egyre jobban elbűvölt a leány természetes szépsége és üdesége.

És nem azért volt a gróf világi, hogy alkalmat ne találjon a beszélgetésre. Félóra mulva már úgy beszélgettek, mint régi ismerősök és a leányka édesen kacagott a gróf párisi történe e.n. Csakhamar megtudta a gróf,

hogy a leányka egy belvárosi varrodában dolgozik heti husz koronáért és anyja egy vasuti hivatalnok özvegye.

Az is megengedettett, hogy hazakisérje őket. És az uton azt is kieszközölte a gróf, hogy Klárikát másnap a varrodánál várhassa.

Bolondos egy tavasz volt. A gróf napról-napra, este hét óraker várta Klárikát a varroda előtt. És napról-napra hűségesen hazáig kísérté, ki a külvárosba, gyalog. Sötét utcákon, átjáró kapukon keresztül és a sötétebb részekben, hazáig, sok édes, titkos csók csatant el.

Napról-napra szerelmesebb lett a gróf, akár egy diák és nem merte bevallani Klárikának igazi nevét, rangját, mert félt, hogy elveszti kincsét, boldogságát.

És egy napon merészet, nagyot gondolt gróf Csányi Tibor. Egy este, varroda után, meglátogatta Klárikáékat és megkérte kezét. Az özvegyasszony majd elájult, amikor a gróf felfedte igazi nevét és Klárika úgy zokogott, mint egy gyermek, aki nagyon kikapott.

A gróf gyöngéden csitította a leányt és biztosította, hogy a legkomolyabb szándékai vannak. Lassan-lassan magukhoz tértek az egyszerű emberek és egy órai ostrom után elérte a gróf az özvegnél azt, hogy Klárika másnap bemegy az ő költésére az angol kisasszonyokhoz és hat hónap mulva megtartják az eljegyzést.

A mágnásvilág napokig beszélt erről a szenzációról. Hogyne. Nem kis dolog az, hogy egy Csányi gróf feleségül vesz egy egyszerű varrólánykát.

Epen husvétra esett az esküvő. A házaspár az esküvő napján, délután, kiment a ligetbe. És meguzonnáztak abban a kávéházban, a hol először találkoztak.

Az éjjeli express vonattal pedig nászutramentek Párisba.



Otthon.

Amért van békés otthonom,
Ne mondj boldognak engem;
Felhők borítják homlokom,
S mély gyász borong szivemben.

Köröttem boldog kedvesim:
De vannak elhagyottak:
A hideg éjben gyermekim
Künn fáznak, künn zokognak.

Mit ér, ha boldog hajlékom
Betöltve puha kéjjel,
Ha szivem nem szakíthatom
Millió darabra széjjel!

Ott kívül minden reng, remeg,
És rajta nincs hatalmam.
— Megállhat-e, oh Istenek,
E fészek ily viharban?

De nem e fészket féltem én,
Nem csupán e családot;
Boldoggá tenni vágyom én
S ölelni a világot!

A boldogságot gyűlölöm,
Mely megbuik magába,
Melyből a főrés nem ömöl
A nagy embercsaládba.

Komjáthy Jenő



Pipóka kisasszony légyottra megy.

Irta: Székely Gyula.

A kis város egyik italmérésében szolgálta fel meleg nyári délelőttökön az egybegyűlt társaságnak a jégbehűtött sört Pipóka kisasszony, a tulajdonosnak nevelt, illetve fogadott leánya.

Pipóka kisasszony csinos barna leány, mint minő minden egészséges fiatal leány szokott lenni, ki a tizenhét éves tavasz alkalmával szívja be kéjjel a gyöngyvirág illatát, kinek arcára az ifjuság himpora állandóan rózsákat fest, kinek az üdőség bája ömlik el egész valóján.

Bőre tejfehér. Foga gyöngy. Szeme éjfelete.

Ékességét alkotja fejére teherként nehezedő, körös-körül divatosan szélesre fésült dus, sötétbarna hajkoronája, mely erdőként árnyékolja bájos arcocskáját.

A vendégekhez egyformán kedves és szeretetreméltó, ez vele jár a mesterséggel. Üzleti mosollyal üdvözlő az érkezőket s bucsuzik a távozóktól. Kimért, hideg a ritka vendéggel, barátságos az ismerősökkel. De legyen bár kedves és szeretetreméltó, hideg és barátságos, egész lényén áttetszik az erőltettség, a kedvetlenség.

Az egyformaság, a gépiesen végzett teendők, a uaponként szeme elé kerülő megszokott arcok egyhanguvá tevén életét, az unottságnak és fásultságnak egy bizonyos nemével mozgott a vendégek körül.

Ismerte s a nevéen szólítá mindenki, csak úgy könnyedén:

— Pipóka kisasszony! Egy üveggel a barnából.

Vagy:

— Pipóka kisasszony, ez a sör nem elég hideg, maga sokkal hidegebb mint a söre.

Pipóka kisasszony nem sértődött meg a nagyszerű szellemeskedésekre, mert rendszeren meg sem hallotta . . .

Estéknél külön szobáskájába vonulva, sokat gondolkozott élete céltalanságáról. Szeretben nem részesíté senki, gyöngédséget nem tapasztalt senki részéről. Édes anyja, aki lelkében mint egy szent emlék él, itt hagyta korán árván, egyedül. Azóta dolgozni kellett a megélhetésért. El-eltöprengett rajta, hogy ezért az életért nem volt érdemes születni.

Nem talált ő semmi örömet ebben az életben: nem indította a napsugár, nem élénkítette a zene, nem vágyakozott szép, drága ruhák után. Egyetlen örömet a virág szerzett számára. A virágon kívül közönyös volt minden iránt. Sorsával való elégedetlensége tette békétlenné. De nem panaszkodott.

Minék is? Hiszen legfeljebb szánalmat érezhettek volna iránta, már pedig a szánalom után egyáltalában nem áhitozott.

A békétlenséget szívében felváltotta a nemtörődömség. Majd nyugalom szállta meg lelkét, nem lázongott, nem viharzott többé, lecsillapodott. A lelki harcot csend követte, félelmetes csend, mely nagy kitérésnek, nagy viharoknak, nagy érzéseknek rendszeren az előjele . . .

Örömtelen életének komor egén keresztül tört egy napsugár. Inkább fényes, inkább ragyogó mint meleg, de a szívéig hatott, ott új életet teremtett . . .

Egyhangu életébe beköszöntött a romantika.

Az elégedetlen leány lelki világában élénk változást idézett elő egy kis levélke, egy drága kis levélke, melyet egy gyönyörű rózsából álló csokorhoz melléketül kapott. Az illető igen jó eszű választott, Pipóka kisasszonynál mi sem egyengethette volna jobban utját, mint éppen a virág, helyette valóban vallomást tőn. A levélke pedig rózsaszínű lapon a következő rózsaszínű tartalommal bírt.

„Mindenségem! Valaki, aki Magácska iránt rajongással határos hódolattal viseltetik, aki előtt a Maga személye kedves és drága, nagyon kéri, adjon neki alkalmat néhány rövid percre arra nézve, hogy élőszóval mondhasa el mindazt, amit Magácska iránt érez. A következő három nap este hét órakor fogja várni

a sétatér bejáratánál, aki Magácska iránt mély-séges szeretettel viseltetik.”

A szép szavakba burkolt vallomás édes méregként hatott.

Pipóka kisasszony, ha határozott bizonyossággal nem is tudta, de sejtette, ki írja neki e sorokat: a bérlőnek most hazaérkezett gazdasági akadémiát végzett fia. Figyelemmel kísérte ezt a nagy erős barna fiút, aki álmodozó szemével oly sóvárogva nyugtatá rajta tekintetét . . .

Pipóka kisasszony nő volt és nemének általános gyengéje rajta is erőt vett, mikor felébredt lelkében a hiúság.

Nem mindennapi, nem közönséges tudat az, ha sejtjük, hogy valakinek az érdeklődését sikerült magunk iránt fölkelteni. Pipóka kisasszonynak be kellett önmagának vallani, hogy ez az érdeklődés neki tetszik, neki kedves, neki jól esik. Pipóka kisasszonynak hízelt a gondolat, hogy ő iránta valaki érez, hogy ő iránta valaki az érdeklődésnél is melegebb vonzalommal viseltetik.

Az ő sívár életében ez szokatlan volt s lelkében nagy forrongást, bizonyos nyugtalanságot, de melegséget is idézett elő. Hálát s talán ennél is többet érzett az illető iránt, aki őt méltatja. Hiszen a szív olyan matéria, melynek csak egy szikra szükségeltetik ahhoz, hogy lángra lobbanjon, hogy égjen . . .

Romlatlan lelke csak egyoldalról vizsgálta az esetet. Még nem érte csalódás, még nem rendült meg az emberekben való hite, még tudott bizni. Nem kutatta tehát a levéliró célját, nem kételkedett. Egyre gondolt, hogy szeretetik és ez a szívet csordultig megtölté boldogsággal . . .

A szeretet szeretetet provokál és érezte, hogy már ő is szereti az ifjút. Olyan könnyű ezt megérteni. Aki ő iránta szeretettel viseltetik, mindenesetre azt részesíti ő is szeretetében. Szereti azért, mert az őt szereti. Hiszen ez természetes, aki engem szeret, azt én is szeretem. Aki engem megvet, gyűlöl, azt én sem szerettem, mégha valamikor szeretettel is viseltetem iránta. Találkozunk ugyan rendellenes kivételekkel, de ezt érthetetlennek is találjuk. Ez nem normális. Tudjuk: a kivételek csak megerősítik a szabályt.

A rokonlelkek keresik, kutatják egymást s ha egymásra találtak: egyesülni iparkodnak. Az egyesülés igéri a boldogságot. Sajnos, nem mindig váltja valóra az ígérést.

Még nem döntött, még nem határozott arra nézve, vajjon elmegy-e a kitérőt találkozóra, Gondolatait nem fűzte tovább, nem kutatta az esetleges fejleményeket, a célt. — Elégedett volt azáltal, hogy szeretetik. De hogy ez a szeretet elhozza-e a boldog jövőt a várvárt, elválaszthatatlan egyesülést — nem kutatta. Nem vizsgálta a köztük levő akadályokat, melyek megsemmisíthetik boldogságát, melyek esetleg csalódásnak, szégyennek és gyalázatnak lehetnek kuforrásai: ő szeretve érzé magát . . .

Eltelt az első nap és bár égett a vágytól látni szerelmesét, a randevun nem jelent meg. Az első lázas átvirrasztott éjszakát követte a másik. Elkövetkezett az utolsó határidő. Hosszvas tépelődés után döntött: elmegy . . . Sált vetes nyakába, bebógyálá fejét s a minap kapott rózsából a kevésbé hervadtat mellére tűzé . . . Alkonyati szürkület uralkodott a tájkon. A nyugalomra tért Nap biborkárpitja izzott szerelmet hirdető tűzben égett.

Arcot hasító szél szórta szemébe az utca szemetét: mintha visszatérésre akarná birni. Lába megreszketett, szíve összeszorult: félni kezdett. Tolvajként suhant a fal mellett, nem szerelmes örömperekre siető leányként.

Homályosabb lett, lassacskán leereszkedett összes árnyaival az este. Nehány perc hiányzott a hét órából és néhány lépés távolságban feltűnt előtte sötét bokraival a sétatér.

Izgatottsága a tetőpontra hágott, lázongott a lelkiismerete is. És ekkor zokogást hallott. Egy leány ült egy padon, sirva s egy sietve távozó férfi után kiáltott — hiába:

— Ne hagyj el . . .

Pipóka kisasszony megtántorodott, úgy érezte, mintha tagjainak minden ereje elköl-

tözni szándékozna. Hideg zuhanyként hatott rá a jelenet, mintha egy kellemetlen álmot utóhatása alatt állana. Agyán hirtelen sok minden villámlott át, sok minde . . . Leforiázott ebként sompolygott visszafele.

A lázban vergődött kínos éjszaka után lelkének forrongása mintha megszünt volna, mintha a szerelem, mely életét felzaklatta, csökkenne, mintha párologni készülné. Józansága került felül s be kelle látnia, hogy a megelégedésnek egyik legfőbb feltétele: a tiszta lelkiismeret . . .

Aznap egy esdeklő szempár tapadt felé. Ő pedig olyan hidegen, ami egy megközelíthetetlen kőből faragott istennőnek is becsületére vált volna, kérde:

— Parancsol egy üveg sört?

Szomoru szemrehányás tükröződött vissza az ifju szeméből. Pipóka kisasszony pedig elfordult, mert minden hősiessége dacára elszorult a szíve és kisietett. Érezte, hogy most ki kell magát alaposan sirnia, mert ha nem tudná magát nagyon, de nagyon kisírni, fájdalomában bizonyára megrepedne a szíve. Leborult egy asztalra, tenyerébe temeté a fejét s megeredtek könnyei. Csendesen zokogva elíratta első szerelmét . . .



Román cz.

Sajkán röpül a végtelenbe
Csobogva hordják a habok,
Sűrű sötét az ég peremje
És rajt egy csillag sem ragyog.
Sikongva száll a vész sirálya
Vihar közelg, dübörg az ég . . .
. . . S zengjen bár száz orkán danája
Rád gondolok, szeretsz-e még?!

Emlékszel-e még az első csókra,
Ott bent a fűzek erdején
Suttogva sirt a régi nóta
A ringó nádas rejtekén.
Suttogva sirt a régi ének
Napfényben uszott a vidék . . .
. . . A bűvös álm szerte széledt
Szeretsz-e még, szeretsz-e még?

Ott van-e még a kis lugasban
A régi mohtakarta pad,
A jegenyék szép hosszú sorban
Állnak-e még a kert alatt,
Csillan-e még a tajt taréja
A csormelyen, mint egykor rég?
Gondolsz-e még rám néha-néha
Szeretsz-e még? szeretsz-e még?

Szilágyi Ferencz.



Ön z é s.

Rapolla T.

P. Gyrgyz belépett a diszes szalonba, melynek ajtaját kékrakkos inas nyitotta ki. Buto-rok, szőnyegek, függönyök kiváló izlésre mutatottak. Csak éppen felette bőven volt benne velencei üvegdisz. Minden falon tükrök, magas, finoman csiszolt kristály tükör — keret nélkül. A fiatal ember alig mert egy lépést is tenni; az ajtó közelében megállott és csudálkozva körülnézett.

Tehát miért is jött el ide tulajdonképpen? Azért, mert L. kisasszony előzőt, háromhéttel az N. N. fürdőben, a hol megismerkedett vele, a bucsuzáskor így szólott hozzá:

— Remélem, otthon meglátogat bennünket? Talán már régen el is felejtette ezt. Biztosan; mert ha mindazok, akiknek ugyanezt mondotta, valóban meglátogatják, nem győzte volna a kellemetlen látogatókat fogadni, vagy elutasítani. De azzal hízelt magának, hogy *ugy mirt őt*, senkit sem hívott meg. Miközben ilyképpen elmélkedett, meghallotta meleg, bársónyos hangját; látta gyengén fátyolozott szemének mélytüzű tekintetét. Végül ez azért jött, mert jönni akart.

Ajtó nyílt; felpillantott a nélkül, hogy arra fordult, a honnét az ajtónyílása hallatszott.

„Ah! P. ur!” Igen az ő hangja!

Karcsu, ifju hölgy, selyem kimonó-ban állott előtte. Gyönyörű, előrehajlott nyakán szénfeketehaju, érdekes fejimbolygott. Barátságosan kezét nyújtotta P. némán meghajította magát, mielőtt a hölgy kezét ajkához emelte. Nyilván érezte, hogy a vér a fejébe szökött.

„Igen örülök, hogy meghívásomat nem pusztán szólamódnak vette.”

„Ugy vettem, mint valami különös kitüntetés, a milyennel nem mindenki büszkélkedhetik. Avagy ezzel talán tulságos fontossággal tulajdonítottam magamnak.”

A hölgy kissé hátravetette fejét s félig lecsukott ézempillái alól nézett a férfire.

„Hát önmagának se tulajdonítson-e az ember fontosságot? Még pedig a legnagyobbat. Én e tekintetben először mindig magamra gondolok! Jöjjön; e szalonban van egy kedvencz helyem!”

A hölgy az erkély mélyébe vonult, melynek kettős ablakai selyem gáre-zal voltak befüggőyözve. Leült egy alacsony fauteuilra s szeretve így szólt a férfinak:

„Nem akar helyet foglalni?”

Valami; eddig soha sem érzett elfogultság vett erőt a férfin, midőn az erkély tükrében alakját megpillantá. A nő észrevette s elfogultságának okát is kitalálta.

„Őn nem szívesen látja magát? Lássá; én nem győzöm magamat eléggé nézni; nagyon, de nagyon szeretem magamat. Nem akarom ezzel önt arra bírni, hogy nekem hizelegjen. Mondja csak kérem, szívesen jött ön hozzám, avagy csak azért, hogy nem akart udvariattannak látszani?”

A férfi kinek felbuzdult s elfelejtette elfogultságát.

„Ezt a kérdést nem vártam öntől kisasszony!”

„No, mert ön a Tátrában azt mondta, — tudja még, hol volt? — A csucson épp akkor ragyogott az est bibora, hogy ilyennek kellene lennie annak a leánynak, a kibe szerelmes tudnék lenni.”

„Igen, ezt mondtam s minthogy ma szíves volt elfogadni, most is ebben a véleményben vagyok.”

A férfi elhallgatott és kémlélőn kutatta a leány arcvonásait.

Ez nyugodtan tekintett rá és kimonóját szorosabbra vonta, mintha fázna.

„Tudja, György, nekem nagyon tetszett az, hogy oly tartózkodón nyilatkozott, a nélkül, hogy voltaképp szerelmet vallott volna nekem. A legtöbb férfi ilyen alkalommal borzasztóan unalmas. Ön nem az. Így hát beszéljünk egészen nyugodtan, mint két jó barát. Ne genirozza magát, hangosan beszélhet, mert egyedül vagyunk...”

A férfi felemelkedett helyéről, de a leány megfogta a kezét.

„Maradjon kérem ülve... avagy nem óhajt nyilatkozni?”

Első eorban az ön érdekében kellene azt tennie.”

S most a leány állt fel s némi habozás után így szólt:

„Különb, ahogy tetszik.”

„Ne értsen félre kisasszony. Már abban a szeretetreméltó készségben, melylyel meghallgatni kegyeskedik, oly kitüntetés látok, a melyet nem érdemlek. A helyzet rendkívülisége mentse engem, ha nem találom meg rögtön a kellő szavakat.”

A leány visszasiklott a fantenilbe s finom, párisi cipős lábait egymásra tette.

„Őn tehát azt hiszi, hogy szerelmes tudna lenni belém? Voltak már férfiak, akik egész egyszerűen azt mondták, hogy szerelmesek belém. De soha sem hittem el. Nem lennék azonban nő, ha Önnek nem hinnék. Hogy egy férfi megszerethetne, azt lehetségesnek tartom. S most már kísértsük meg, hogy belém szeressen-e?”

„Hogy szeressem-e? Mert nem találnék meghallgatást?”

„Ezt most ne feszegessük. De vajjon helyesen cselekednék-e és helyesen cselekedném-e én, ha ön által szeretetném magamat!”

„S erről kegyed már gondolkodott?”

„Hogyne gondolkoztam volna erről, hiszen én rólam van szó és már mondtam, hogy önmagam tartom a legfontosabb egyének az egész világon. Tudja ön, ki volt Theano?”

„Pythagoras felesége.”

„Igen, arra célzok. Az ön véleménye szerint a nő csak azért van, hogy egészen a férjének éljen!”

„Annak a férfinak, a kibe — szeret!”

„Természetes! De én azt mondom, hogy ez nem igaz. Szerintem a férfi kötelessége, — a minek odaadjuk magunkat — hogy kizárólag nekünk szentelje magát. At hiszem, erre egy férfi sem képes!”

„Talán kegyed még nem találkozott igazi férfival!”

A leány csudálkozva nézett rá. Azután folytatta:

„Hát az igazi férfiak nem önzők?”

„Ugy vélem, hogy az a férfi, a ki nem önző, önmagát semmisíti meg.”

„Nem minden tekintetben; a férfi önzése megegyezhetik a nőével.”

„Akkor önmagáról mondana le!”

„Ha ön úgy érti? Oly férfi, a ki egy nő igazán szeret, úgy hiszem, csakhamar asszonyának fejével fog gondolkozni...”

„Gondolkozni? Inkább a nő érzületével érezni!”

„De ha a nőnek nincs érzülete. Nagyanyáink bírtak azzal, de mi az új-kor szülöttei, mi gondolkozunk. És azért gondolkozunk, és gondolunk magunkra, mert semmit sem találunk, a mi inkább érdekelné bennünket!”

„Akkor sem, ha szeretnek?”

„Akkor sem. Látja György, én igen őszinte vagyok. A mi célunk: hogy szeretessünk, csak szeretessünk, korlátlanul, minden akadályozás nélkül. Mi a férfi szerelmét még a gyermekkel sem akarjuk megosztani.”

„A férfi iránti szerelemből?”

„Nem, az önmagunk iránti szeretetből!”

„Eszert mindazoknak a nőknek, akik úgy gondolkoznak, mint kegyed, oly férfi az ideáljuk, a ki magáról, életéről, sőt még a házasságban a gyermekáldásról is lemond!”

„Gyermekáldásról? Miért?”

„A gyermek sorsát én az ilyen házasságban borzasztónak képzelem. Talán az, amit ön „modern nőnek” nevez, valami különös példánya nemének. Végül a régi görög filozofus, Thales — kegyed bizonyára hallott róla — is ismert már nőket, a kik csak magukkal gondoltak s senkit és semmit sem tūrtek maguk mellett, még a gyermeket sem!”

A férfi hangja mindinkább csengőbb, erősebb lett. A nő előtt állott és fagyos tekintettel nézett reá.

A leány önkénytelenül összehúzódott ingadozó hangon kérdé:

„Thales, a görög bölcse?”

„Igen, ő mondotta azt, midőn kérdezték tőle, miért nem óhajt gyermekeket? „A gyermekek iránti szeretetből!” Bizonyosan olyan nőre gondolt akkor, a ki a férj szeretetét még gyermekeivel sem akarta megosztani.”

A férfi udvariasan meghajította magát és sietve távozott abból a szalonból, a hol urnőjének öntetszése és önzése oly ríktóan tükröződött.

A nő utána nézett s midőn az ajtó bezárult, ajkát büszkén felbigyesztette.

Tehát ezelőtt csakugyan nem ismert igazi férfit!

„Akkor jobb — gondolá magában — ha egyet sem ismerek meg. Vannak elegenden, akik úgy néznek ki, mintha férfiak volnának, de...”

Lassan körbe forgott s minden oldalról tetszelegve nézte magát a velencei tükrökben. Mindenütt csak ő, az ő remek alakja mosolygott feléje. És ő tudja, — hogy így fog maradni?!



Én virrasztok.

Iria: Peterdi Andor.

*Én virrasztok a mécses mellett,
És tollam serceg a papíron.
Szívem a fájdalomtól reszket,
És dalba sírom.*

*A párom, asszonyom már alszik,
Bársony pillái lecsukódtak.
Agyamban meg a gond viharzik
— Mi lesz holnap?*

*A reggel új csatára ébreszt,
Kenyér kell, só, fa mindenáron,
Ő drága hitvesem ne érezd
Csatározásom.
Békén álmodjad át az éjet,
Ne tudd az élet mily hazug.
Es mi az ára a kenyérnek
Aludj, aludj...*

